

**PLA D'ATENCIÓ A LA
DIVERSITAT
I INCLUSIÓ EDUCATIVA
(PADIE)**

**CEIP RIU MILLARS DE
RIBESALBES**

**Aprovat pel Claustre i Consell Escolar el 25 de Gener
de 2.024**

PLA D'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT I INCLUSIÓ EDUCATIVA

1. INTRODUCCIÓ

1.1 NORMATIVA D'APLICACIÓ

- El DECRET 104/2018, de 27 de juliol, del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià (DOGV 8356, 07.08.2018), té per objecte establir i regular els principis i les actuacions encaminades al desenvolupament d'un model inclusiu en el sistema educatiu valencià per a fer efectius els principis d'equitat i igualtat d'oportunitats en l'accés, participació, permanència i progrés de tot l'alumnat, i aconseguir que els centres docents es constituïsquen en elements dinamitzadors de la transformació social cap a la igualtat i la plena inclusió de totes les persones; en especial, d'aquelles que es troben en situació de més vulnerabilitat i en risc d'exclusió .

- La Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i a l'adolescència enfront de la violència (BOE 134,05.06.2021), té per objecte garantir els drets fonamentals dels xiquets, xiquetes i adolescents a la seua integritat física, psíquica, psicològica i moral enfront de qualsevol forma de violència, assegurant el lliure desenvolupament de la seua personalitat i establint mesures de protecció integral, que incloguen la sensibilització, la prevenció, la detecció precoç, la protecció i la reparació del mal en tots els àmbits en els quals es desenvolupa la seua vida.

- El DECRET 72/2021, de 21 de maig, del Consell, d'organització de l'orientació educativa i professional en el sistema educatiu valencià (DOGV 9099, 03.06.2021), estableix els equips d'orientació educativa, en les etapes d'Educació Infantil i Primària, i les agrupacions d'orientació de zona, com a òrgans de coordinació interprofessional, que contribueixen a dinamitzar els canvis i les transformacions des de dins del centre, sense renunciar a les xarxes externes de coordinació i de suport a la seua intervenció .

- El DECRET 195/2022, d'11 de novembre, del Consell, d'igualtat i convivència en el sistema educatiu valencià, regula el model de gestió de la igualtat i la convivència, l'Observatori de la Igualtat i la Convivència i els drets i deures de l'alumnat, del professorat, de les famílies o representants legals de l'alumnat i del personal d'administració i serveis i del personal no docent d'atenció educativa (DOGV 9471, 16.11.2022) .

- L'ORDRE 20/2019, de 30 d'abril, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura

i Esport, per la qual es regula l'organització de la resposta educativa per a la inclusió de l'alumnat als centres docents sostinguts amb fons públics del sistema educatiu valencià (DOGV 8540, 03.05.2019), té per objecte regular l'organització de la resposta educativa als centres docents, en el marc de l'educació inclusiva, a fi de garantir l'accés, la participació, la permanència i el progrés de tot l'alumnat, com a nucli del dret fonamental a l'educació i des dels principis de qualitat, igualtat d'oportunitats, equitat i accessibilitat universal .

- L'ORDRE 10/2023, de 22 de maig, de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, per la que es regulen i es concreten determinats aspectes de l'organització i el funcionament de l'orientació educativa i professional en el sistema educatiu valencià.

- L'ORDRE 23/2021, de 6 de juliol, de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport (DOGV 9124, 09.07.2021), determina els criteris de creació de llocs de professorat de l'especialitat d'orientació educativa en els equips d'orientació educativa, i ordena la creació de les unitats especialitzades d'Orientació .

- RESOLUCIÓ 23 de Desembre de 2021, de la directora general de Inclusió Educativa, per la qual se dicten les instruccions per a la detecció i la identificació de les necessitats específiques de suport educatiu i les necessitats de compensació de desigualtats.

- El DECRET 106/2022, de 5 d'agost, del Consell, d'ordenació i currículum de l'etapa d'Educació Primària, en relació amb l'orientació educativa i a l'acció tutorial en Educació Primària.

- El DECRET 100/2022, de 29 de juliol, del Consell, pel qual s'estableix l'ordenació i el currículum d'Educació Infantil que té per objecte el desenvolupament del currículum, l'ordenació i l'avaluació de l'etapa de l'Educació Infantil, en relació amb la tutoria en l'Educació Infantil .

- La Llei 6/2022, de 31 de març, de modificació del text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seua inclusió social, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, estableix i regula l'accessibilitat cognitiva i les seues condicions d'exigència i aplicació (BOE 78, 01.04.2022) .

1.2 - ASPECTES A CONSIDERAR

El PADIE ha de partir de l'anàlisi de la situació inicial i de la valoració de les necessitats previsibles amb relació l'alumnat i l'oferta educativa del centre.

Per això, es tindrà en compte la Memòria del curs anterior, les actes de les sessions d'avaluació i la informació de l'anterior etapa educativa i dels serveis especialitzats d'orientació.

És a partir d'aquest anàlisi d'on es faran les propostes de mesures d'atenció a la diversitat de l'alumnat comptant amb els recursos existents en el Centre, amb indicació de les responsabilitats de l'equip directiu, del professorat i del personal del servei especialitzat d'orientació i la participació de l'alumnat, les famílies, voluntaris i d'altres institucions i entitats. La dita proposta serà presentada al Claustre per a la seua aprovació.

En tercer lloc, i una vegada aprovada pel Claustre passarem a la seua aplicació, seguiment i avaluació de les mesures adoptades especificant els moments, instruments, procediments, òrgans i personal implicades. La dita avaluació formarà part de la Memòria anual del centre educatiu i serà coneguda pel Claustre.

1.3 - ELEMENTS DEL PLA D'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT I D'INCLUSIÓ

El Pla d'atenció a la diversitat i d'inclusió haurà de contemplar els següents elements, amb els protocols d'actuació corresponents a cada element:

1. Prevenció i mesures organitzatives del centre.
2. Detecció i anàlisi de necessitats.
3. Identificació de necessitats específiques de suport de l'alumnat amb necessitats educatives de suport i/o de compensació educativa.
4. Mesures de suport i reforç ordinàries i extraordinàries. Plans d'actuació per a l'alumnat.
5. Organització i sol·licitud de recursos humans i materials del centre : generals i específics.
6. Funcions i responsabilitats .
7. Avaluació i seguiment del Pla d'atenció a la diversitat i inclusió educativa. Propostes de modificació.

1.4 - TIPIFICACIÓ DE LES NECESSITATS D'ATENCIÓ I SUPORT

Hi ha dos tipus de mesures :

1) **Mesures de suport ordinàries** aquelles que suposen una adaptació metodològica, de les estratègies organitzatives, o de la distribució temporal del currículum, sense que això supose transformació o eliminació d'elements prescriptius del currículum.

També es consideraran mesures de suport específiques la repetició de curs i les conseqüents mesures complementàries de reforç que s'adopten així com la prolongació de l'escolarització de l'alumnat en l'etapa un any més.

2) **Mesures de suport extraordinàries** aquelles mesures o programes que suposen la transformació significativa d'un o més dels elements prescriptius del currículum, així com aquelles mesures d'accés al currículum que requerisquen recursos personals, organitzatius i/o materials de caràcter extraordinari. Estes mesures es determinaran com una resposta individualitzada a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu, **prèvia avaluació psicopedagògica**, quan s'hagen mostrat insuficients altres mesures de suport ordinàries. Les mesures de suport específiques en l'etapa d'Educació Primària seran les adaptacions d'accés al currículum que impliquen l'adopció de mesures de caràcter extraordinari, significativament diferents de les que els centres educatius de manera general poden oferir, les adaptacions curriculars individuals significatives; així com aquells programes específics que requerisquen adaptacions significatives del currículum i/o d'accés a este.

1.5 - ALUMNAT AMB NECESSITAT D'ATENCIÓ I/O SUPORT

Podem considerar que l'alumnat amb necessitat d'atenció a la diversitat es generen per dos condicions, una de caràcter personal i un altra d'origen social.

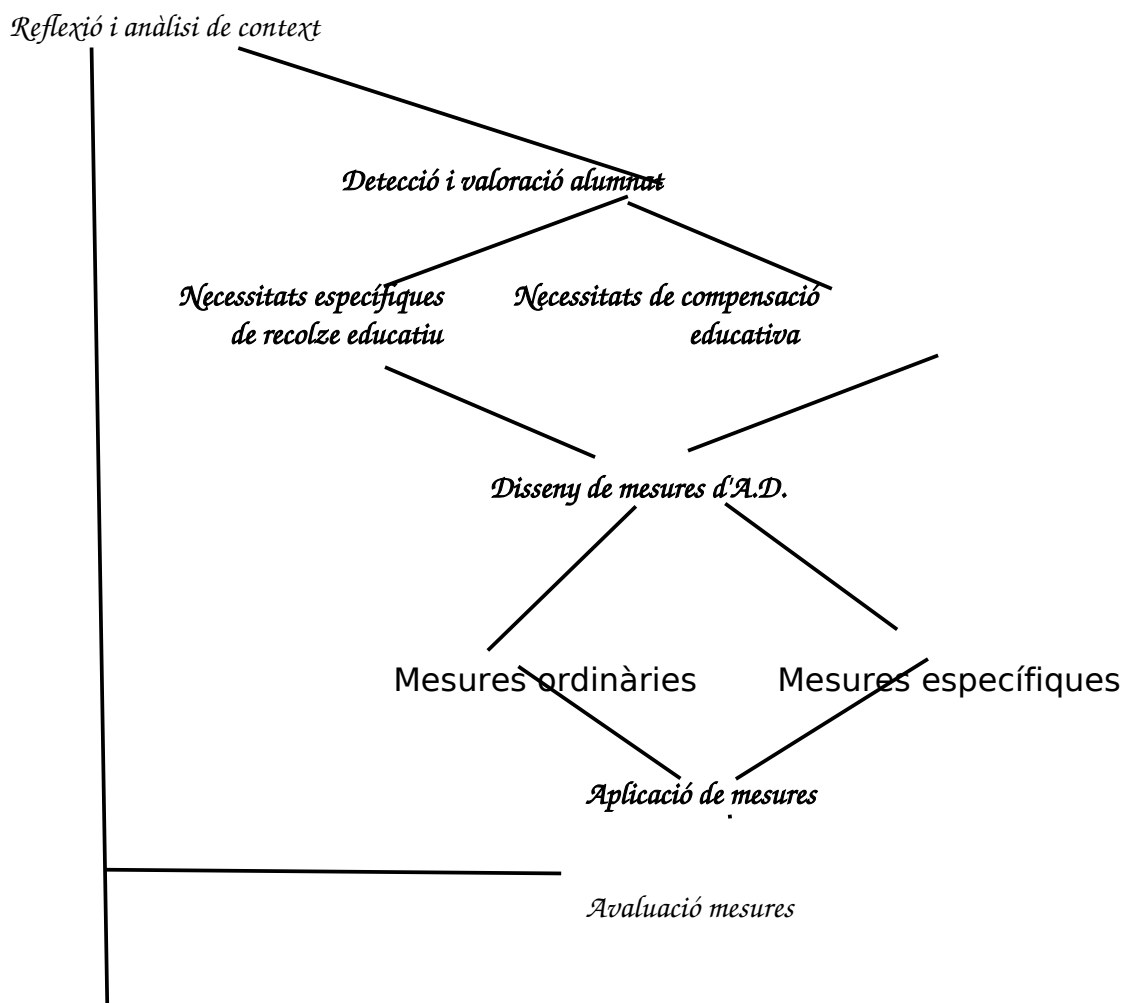
- **Alumnat amb necessitat de recolzament educatiu.**

- **Alumnat en situació de desavantatge socioeducatiu.**

Indiferentment amb les dos situacions caldrà :

Atenció complementària diferent que implicarà una adaptació de les ensenyances amb l'aplicació d'unes mesures que seran específiques o generals .

1.6 - PLANIFICACIÓ PADIE

2. PADIE DEL CEIP RIU MILLARS de Ribesalbes **Codi : 12002178**

2.1 - PREVENCIÓ I MESURES ORGANITZATIVES DEL CENTRE

Partim del fet acceptat per tots que tot l'alumnat pot aprendre. El procés d'aprenentatge de l'alumnat millorarà si adaptem el currículum a les seues necessitats.

Tots i totes a l'escola treballem en equip, de forma conjunta perquè del suport hi participem tots i totes.

Ens organitzem combinant les necessitats de l'alumnat, la disponibilitat horària i l'organització dels mestres i del centre, i amb la finalitat d'intervindre tan prompte com es detecten els problemes de cada alumne/a .

El material, quan siga possible, serà el mateix que el que s'utilitza dins l'aula.

Dins del plantejament educatiu del nostre Centre, volem oferir la possibilitat que tot l'alumnat puga participar d'un entorn educatiu comú, organitzant les mesures i recursos necessaris perquè cadascú puga dur a terme el seu procés d'aprenentatge.

Per tant, intentem que tots els documents importants del centre inclosos al PEC establisquen el marc d'aquest PADIE i a ells es recorrerà en aquells aspectes que no estiguen prou contemplats o aclarits en aquest Pla.

Aquestes necessitats educatives són canviants i requereixen de respostes diverses. Per això, a la nostra escola no tanquem la porta a cap tipus o modalitat de suport amb les següents consideracions :

És cert que treballar així implica adaptar-nos a les necessitats del nostre alumnat, i dur a terme els canvis necessaris perquè siga l'escola la que s'adapte a les seues necessitats, no a la inversa.

Les mesures d'atenció a la diversitat que posem en pràctica van adreçades a tot l'alumnat, i hi participem tots/es els/les membres de la comunitat educativa.

Combinem les necessitats educatives amb la disponibilitat horària, l'organització del professorat i del centre per posar en pràctica les mesures d'atenció a la diversitat.

MESURES ORGANITZATIVES GENERALS

Entenem per **suport** a l'alumnat, aquelles activitats organitzades i dutes a terme pels mestres del Centre, coordinades per la comissió pedagògica i encaminades a **adaptar el currículum a les necessitats educatives** de l'alumnat atenent la seua diversitat.

Per a que un alumne/a tinga l'**atenció individualitzada una atenció especialitzada amb programes personalitzats (mesures de nivell IV) que donen resposta a les seues necessitats educatives**, serà preceptiu que s'informe a les famílies i l'autorització d'elles per a que l'equip d'orientació pugua realitzar l'informe.

Tots/es els/les mestres del Centre estem implicats/ades en l'atenció a la diversitat .

A banda dels mestres tutors/es de cada grup, els mestres especialistes es distribueixen equitativament entre els diferents cicles.

S'intentarà que tots els cursos puguen rebre suport en un nombre variable de sessions en funció de les sessions de disponibilitat i de les necessitats plantejades.

La **Comissió Pedagògica** és l'òrgan on es prenen les decisions en relació al suport.

S'establirà una sessió de coordinació setmanal entre l'orientadora educativa, la mestra d'audició i llenguatge i la mestra de Pedagogia Terapèutica amb consideració a l'horari. Enguany normalment serà els dimecres .

Són els equips de coordinació docent (**Cicles o Equips Docents**) els que determinen les **necessitats de suport** en funció de l'alumnat. Aquesta proposta serà elevada a la Comissió pedagògica, malgrat això, des de la direcció d'estudis s'establirà un **nombre mínim** de sessions de suport per a cada classe que hi constarà als horaris oficials del Centre.

La coordinació entre Primària i Infantil determinarà les necessitats de suport a Primer de Primària, malgrat això a **Primer Cicle** intentarem aplicar programes específics de reforç a la **lectura al Primer Cicle de Primària** .

Per la reducció d'una unitat de Primària i de recursos humans, en Primària s'agruparan 2 cursos (enguany 3er i 4rt de Primària) per aquesta raó plantejarem **desdoblaments** en àrees instrumentals per les seues característiques (diferències de nivell) .

Les **mestres de P.T. i AiL** (enguany a mitja jornada) atendran a l'alumnat amb informe dins dels seus àmbits de treball, **sempre i quan siga possible**.

Cada curs / Cicle determinarà en un document de caràcter trimestral (**Pla d'Actuació**) l'alumnat que rep atenció, la forma d'atenció, les adaptacions necessàries. Aquest document serà la base per a l'avaluació de la pràctica docent en relació al suport. Al mes de **juny de cada any** es farà la relació de l'alumnat amb reforç per al curs vinent que hi constarà a la Memòria del Centre.

2.2 - DETECCIÓ I ANÀLISI DE NECESSITATS .

Cada Cicle/Equip Docent, en relació amb les mestres de P.T. i AiL, presentarà abans del **15 d'octubre** de cada any, una graella amb l'alumnat susceptible de reforç en la qual constataran tot l'alumnat amb necessitats de suport, que seran :

- Alumnat que així conste a ITACA i/o a la Memòria final del curs passat.
- Alumnat que ha repetit curs.
- Alumnat que ha passat de curs amb àrees suspeses .
- Les noves incorporacions en funció de l'informe inicial .
- Alumnat que es trobe en situació de desavantatge per raons socioeducatives.
- Alumnat que es determine en funció de les proves d'avaluació inicial.

Cas de detectar nous casos de suport, aquests s'atendran el més aviat possible .

Aquesta relació s'actualitzarà en cada una de les sessions d'avaluació .

DETECCIÓ DE NOUS CASOS

En els mesos de setembre i octubre o segons les noves incorporacions al llarg del curs, els/les tutors/es presentaran a l'orientador/a del Centre l'alumnat que consideren necessiten d'un diagnòstic per part de l'equip d'orientació amb presentació del model oficial.

Cal demanar l'autorització per escrit del pare, mare o tutor/a de l'alumne/a al que es vol fer l'estudi .

Cal fer una fulla de petició a l'orientador/a del Centre amb els motius pels que es demana l'estudi .

En funció dels resultats del diagnòstic es procedirà a l'elaboració de les mesures de suport que es consideren oportunes sempre en funció de l'informe de l'orientadora educativa .

L'equip d'orientació s'encarregarà de realitzar l'avaluació sociopsicopedagògica dels alumnes i en funció dels resultats, es determinaran les mesures educatives necessàries per donar una resposta inclusiva i adequada a les necessitats en cada cas. A més a més, si fora necessari, es realitzarà una derivació a serveis especialitzats externs (quan se sospite d'un diagnòstic clínic) .

L'alumnat amb informe de cursos passats mantindran aquest fins que no hi haja un altre que el modifique i rebran el suport que s'haja determinat.

2.3 - IDENTIFICACIÓ DE NECESSITATS ESPECÍFIQUES DE SUPORT DE L'ALUMNAT AMB NECESSITATS EDUCATIVES DE SUPORT I/O DE COMPENSACIÓ EDUCATIVA .

La detecció de les circumstàncies de vulnerabilitat de l'alumnat i de les barreres a la inclusió existents en els diferents contextos de desenvolupament s'ha de realitzar al més prompte possible, a fi d'iniciar la resposta educativa en el moment en el qual estes es detecten, sempre considerant les interaccions de les condicions personals i del context escolar, familiar i social. S'ha de posar especial atenció en la detecció i identificació en el moment previ a l'escolarització, en l'Educació Infantil i en els canvis d'etapa, i assegurar la coordinació necessària entre els diferents agents, servicis i entitats implicades.

Prèviament a l'escolarització, els servicis psicopedagògics escolars i els gabinets psicopedagògics municipals, donat el seu caràcter de zona, han de rebre la informació de l'alumnat que pot presentar necessitats específiques de suport educatiu, aportada per les famílies, per altres servicis educatius, pels servicis amb competències en sanitat i benestar social i els centres d'atenció precoç (CAT), fer la identificació, emetre l'informe sociopsicopedagògic i, si és el cas, tramitar el dictamen per a l'escolarització, d'acord amb el que s'especifica en l'article 46 d'esta ordre. Esta informació s'ha de posar a la disposició de les comissions d'escolarització municipals amb la finalitat d'assessorar en el procés d'escolarització.

La detecció prèvia a l'escolarització de les situacions de compensació de desigualtats correspon als servicis socials municipals o mancomunats entre diferents municipis, que han de posar a la disposició de les comissions d'escolarització municipal la informació rellevant i pertinent perquè els servicis psicopedagògics escolars o gabinets psicopedagògics municipals facen la identificació i assessoren en el procés d'escolarització, dins de l'àmbit de les seues competències.

Per altra banda, els centres docents han d'incloure en el seu Projecte educatiu els mecanismes i procediments per a detectar de manera primerenca les necessitats específiques de suport educatiu i les necessitats de compensació de desigualtats, a fi d'iniciar la resposta educativa al més prompte possible.

L'equip directiu, amb la col·laboració del servici especialitzat d'orientació, ha d'organitzar, supervisar i fer el seguiment del procés de detecció precoç de les mesures dutes a terme i dels seus resultats, així com organitzar les coordinacions amb els agents externs que participen.

En l'àmbit escolar, la detecció de les circumstàncies de vulnerabilitat i les barreres per a la inclusió la realitza l'equip educatiu, coordinat per la tutora o el tutor, amb la informació obtinguda del personal del centre, la família o representants legals, l'alumnat i les persones amb les quals es relaciona de manera habitual i els servicis o entitats externes: serveis de salut, servicis socials, centres d'atenció precoç, entitats d'iniciativa social implicades en el procés socioeducatiu i altres agents.

Tenint en compte la detecció realitzada, l'equip educatiu, coordinat per la tutora o el tutor i l'assessorament, si escau, del servici especialitzat d'orientació, ha de planificar i aplicar les mesures i els suports més adequats, incidint especialment en el nivell de resposta II i en les mesures de nivell III que no requereixen una avaluació sociopsicopedagògic, d'acord amb el que s'especifica en l'article 6 d'esta ordre, i valorar la seua efectivitat.

Quan l'equip educatiu constata que, per a superar les barreres a la inclusió detectades, no són suficients les mesures prèvies adoptades, la tutora o el tutor ha de posar-lo en coneixement del servici especialitzat d'orientació per què valoren de manera conjunta, almenys, els elements següents:

- a) Les barreres a l'accés, la participació i l'aprenentatge.
- b) La informació procedent dels àmbits personal, escolar, familiar i social de l'alumnat, incloent-hi els punts forts i febles.
- c) Les mesures educatives aplicades fins al moment i la seua eficàcia.

Si en el marc d'esta valoració conjunta es conclou que no és convenient fer una avaluació sociopsicopedagògica, el servici especialitzat d'orientació ha de recomanar i planificar, conjuntament amb la tutora o el tutor i l'equip educatiu, les mesures més adequades i establir els terminis en els quals s'ha de revisar la seua efectivitat, deixant constància d'això per escrit.

Si es conclou la necessitat de dur a terme una avaluació sociopsicopedagògica, la tutora o el tutor, en representació de l'equip educatiu i amb el vistiplau de la direcció del centre docent públic o la titularitat del centre privat concertat, ha de formalitzar la sol·licitud al servici especialitzat d'orientació perquè inicié el procediment.

2.4 - MESURES DE SUPORT I REFORÇ ORDINÀRIES I EXTRAORDINÀRIES . PLANS D'ACTUACIÓ PER A L'ALUMNAT .

Els centres donen resposta a les necessitats dels/les alumnes mitjançant mesures de resposta educativa que s'agrupen en diferents nivells. Tenen com a objectiu eliminar les barreres que dificulten l'aprenentatge, a més de personalitzar l'ensenyança en totes les etapes educatives. Els nivells de resposta son els següents :

PRIMER NIVELL DE RESPOSTA

S'adreça a tota la comunitat educativa i a les relacions del centre amb l'entorn sociocomunitari. El constitueixen les mesures que impliquen els processos de planificació, la gestió general i l'organització dels suports del centre.

Els òrgans de govern, de coordinació i de participació del centre, d'acord amb les seues competències, proposen i aproven aquestes mesures, les quals ha d'aplicar tota la comunitat educativa amb la col·laboració d'agents externs quan siga necessari.

Les mesures que inclouen la participació de persones o entitats externes al centre docent s'han d'acordar i concretar amb els agents implicats.

Els documents que concreten les mesures del primer nivell de resposta són el projecte educatiu de centre i el pla d'actuació per a la millora (PAM).

SEGON NIVELL DE RESPOSTA

S'adreça a tot l'alumnat del grup-classe. El constitueixen les mesures generals programades per a un grup-classe que impliquen suports ordinaris.

Les mesures en aquest nivell inclouen el disseny i aplicació de programacions didàctiques que donen resposta la diversitat de tot l'alumnat del grup, incloent-hi les activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals que fomenten la igualtat, la convivència, la salut i el benestar.

Aquestes mesures les planifica, desenvolupa i avalua l'equip educatiu, coordinat per la tutoria del grup, amb l'assessorament dels serveis especialitzats d'orientació, el professorat especialitzat de suport i, si escau, la col·laboració d'agents externs, d'acord amb les seues competències.

Les mesures del segon nivell es determinen en les situacions d'aprenentatge així com en el pla d'acció tutorial i el pla d'igualtat i convivència continguts en el projecte educatiu de centre i la seua concreció en el pla d'actuació per a la millora.

TERCER NIVELL DE RESPOSTA

El constitueixen les mesures adreçades a l'alumnat que requereix una resposta diferenciada, individualment o en grup, que impliquen suports ordinaris addicionals. Al centre es realitzen :

MESURES DE SUPORT I REFORÇ ORDINÀRIES :

- Atenció dels mestres de suport a l'aula ordinària en grups heterogenis.
- Desdoblament en instrumentals a l'alumnat agrupat en Primària .
- Programa de reforç de la lectura especialment a Primer Cicle de Primària.
- Altres mesures específiques de suport plantejades a la Comissió pedagògica

QUART NIVELL DE RESPOSTA

El constitueixen les mesures adreçades a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu que requereix una resposta personalitzada i individualitzada de caràcter extraordinari que implique suports especialitzats addicionals.

Atenent al caràcter extraordinari d'aquest nivell, és preceptiu, en tots els casos, la realització d'una avaluació sociopsicopedagògica i l'emissió de l'informe sociopsicopedagògic corresponent. Al centre es realitzen :

MESURES DE SUPORT I REFORÇ EXTRAORDINÀRIES :

- Atenció individual de la mestra de P.T. i/o AiL en funció de l'informe de l'orientador/a
- Plans d'atenció a l'alumnat nouvingut amb desconeixement de la llengua .

2.5 - ORGANITZACIÓ I SOL.LICITUD DE RECURSOS HUMANS I MATERIALS DEL CENTRE : GENERALS I ESPECÍFICS .

La planificació de l'orientació educativa i professional s'organitzarà al voltant de les línies estratègiques següents, establides en el títol II de l'Ordre 10/2023, de 22 de maig :

- a) Suport al procés d'ensenyament-aprenentatge .
- b) Igualtat, convivència i benestar emocional .
- c) Acollida i transició o continuïtat .
- d) Orientació acadèmica i professional .

És a la Comissió Pedagògica on es determinen les necessitats, si escau, de recursos humans i/o materials en funció dels informes psicopedagògics .

La tramitació de les possibles sol·licituds són responsabilitat de l'equip directiu.

2.6 - FUNCIONS I RESPONSABILITATS .

2.6.1 FUNCIONS DELS/DE LES TUTORS/ES :

Les seues funcions com a tutors/es i mestres especialistes es concreten en :

- Detectar les possibles necessitats educatives especials dels alumnes.
- Realitzar l'avaluació inicial del nivell de competència curricular dels alumnes en col·laboració amb la resta del professorat implicat en el grup .
- Adaptar el currículum a les necessitats de l'alumnat, en col·laboració amb l'orientador/a, mestres d'Audició i Llenguatge, PT i amb la resta del professorat que treballa amb el seu grup, i elaborar conjuntament el document de programació comú .
- Facilitar la integració dels alumnes en el grup i fomentar la participació en les activitats del centre .
- Coordinar-se amb les persones implicades en el suport i, si s'escau, amb serveis externs del Centre per planificar, fer un seguiment i avaluar totes les tasques encaminades a atendre la diversitat .
- Informar les famílies i implicar-les en el procés d'aprenentatge dels seus fills, sol·licitant la seva col·laboració especialment en activitats que fomenten la seua integració en l'entorn
- Coordinar el procés d'avaluació dels alumnes del seu grup amb la resta de mestres que hi intervenen directament i adoptar la decisió que procedisca pel que fa referència a la seua promoció.

2.6.2 FUNCIONS DEL/DE LA MESTRE/A DE SUPORT/DESDOUBLE :

Són mestres de suport : la mestra de PT, la mestra d'Audició i Llenguatge i la resta de professorat dependent de la disponibilitat horària .

2.6.3 FUNCIONS EN RELACIÓ A L'ALUMNAT :

- Col·laborar amb els tutors/es en la prevenció de possibles dificultats d'aprenentatge, prioritzant els nivells educatius inicials.
- Intervindre, directament i indirectament, amb els alumnes en aquelles tasques considerades prioritàries.
- Dur a terme aquesta intervenció a l'entorn on es considere més adequat per a l'alumnat, després d'haver-ho parlat en Cicle/Equip Docent i aprovat en la Comissió Pedagògica.

- Elaborar un informe final per a l'alumnat amb suport consensuat amb el tutor/a, que s'adjuntarà a l'informe d'avaluació de final de curs. S'informarà a les famílies pel mestre tutor/a o mestre de suport segons es considere, i s'arxivarà a l'expedient de l'alumne/a .

2.6.4 FUNCIONS EN RELACIÓ AL PROFESSORAT :

- Conjuntament amb el tutor/a, participar en la planificació, elaboració, seguiment i avaluació de les adaptacions curriculars dels alumnes amb mesures educatives especials. Realitzar conjuntament l'anàlisi de les estratègies organitzatives i metodològiques aplicades per poder optimitzar la intervenció educativa amb tots els alumnes.

- Planificar conjuntament amb els tutors les activitats a dur a terme amb els alumnes amb necessitats educatives i la preparació de diferents materials curriculars.

- Col·laborar amb el tutor/a en la relació amb les famílies, participant, si cal, en les entrevistes amb els pares/mares.

- Participar en la detecció i anàlisi de les necessitat educatives de l'alumnat . **El/La mestre/a de suport** centrarà les seues actuacions en la col·laboració amb els tutors/es reforçant aquelles àrees on es presenta la dificultat .

- **El/la mestre/a de pedagogia terapèutica (PT)** centrarà les seues actuacions en les adaptacions d'accés al currículum (materials, espais, temps) i dels elements del currículum (objectius, continguts, criteris d'avaluació,...) de l'alumnat amb NEE. Així mateix proporcionarà orientacions al professorat tutor aportant recursos per al tractament a l'aula.

Prioritats a l'aula de P.T. :

1. Alumnes que requereixen del tràmit per a determinar la modalitat d'escolarització.
2. Alumnat amb ACIS de sisè cap a baix .
3. Altres (desenvolupament de projectes específics, sobredotació,..)

- **El/La mestre/a especialista en audició i llenguatge (AiL)** treballarà bàsicament amb els alumnes que presenten alguna dificultat de comunicació i llenguatge, prioritant els alumnes amb NEE però també incidint amb tots aquells que, no inclosos com a tals, presenten algun trastorn a aquesta àrea que incideixi en el seu desenvolupament personal i dificulte el seu procés d'aprenentatge. Així mateix proporcionarà orientacions al professorat tutor/a aportant recursos per al tractament a l'aula.

La coordinació entre els/les especialistes d'AiL i els tutors/es es farà al menys una vegada al trimestre .

La mestra d'audició i llenguatge facilitarà un informe de la situació del seu alumnat que caldrà que s'incorpore al expedient de l'alumne tractat.

L'alumnat que així es considere tindran sessions de tractament específic a càrrec de la mestra d'audició i llenguatge.

- **El/la orientador/a educatiu/va** centrarà les seues tasques en :

- L'assessorament psicopedagògic al Centre mitjançant les reunions de la Comissió Pedagògica i directament als mestres.
- L'avaluació psicopedagògica a l'alumnat derivat pels tutors/es .
- Orientacions al professorat .
- Coordinació amb serveis externs i famílies.

El centre també mantindrà, quan siga necessari, contacte amb serveis externs (organismes, entitats i professionals) que actuen sobre l'alumnat del centre; com els Serveis Socials de l'Ajuntament, els Serveis de la Mancomunitat, el Servei de Menors, els serveis mèdics, fisioterapeutes, logopedes... que actuen fora del Centre, però amb els quals cal tenir sempre contacte per poder fer un bon seguiment dels alumnes en qüestió.

El control de l'absentisme, la coordinació amb serveis socials i altres organismes, amb la treballadora social de l'Ajuntament, així com el plantejament de les altres actuacions referents als alumnes en situació de desavantatge social es durà a terme entre el tutor/a, el mestre/a de suport, el/la orientador/a i l'equip directiu.

2.7 - ELABORACIÓ D'ADAPTACIONS D'ACCÉS I ADAPTACIONS CURRICULARS INDIVIDUALS SIGNIFICATIVES

A- ADAPTACIONS D'ACCÉS:

Les adaptacions d'accés tenen com a objectiu que l'alumnat que presenta necessitats específiques de suport educatiu pugua accedir a les experiències educatives comunes en entorns normalitzats i desenvolupar el currículum ordinari o, si escau, el currículum adaptat.

Estes adaptacions poden aplicar-se en totes les etapes educatives i en qualsevol dels nivells de resposta, i impliquen la modificació o la provisió de suports materials, espacials, personals, de comunicació, metodològics o organitzatius.

Les adaptacions d'accés les planifica, desenvolupa i avalua l'equip educatiu, coordinat per la tutora o tutor, amb l'assessorament, si escau, del servici especialitzat d'orientació, sense perjudici de les competències atribuïdes a l'administració educativa, als ajuntaments i a la direcció o la titularitat del centre docent quant a l'adequació, gestió i supervisió de les condicions d'accessibilitat en els centres docents.

Accessibilitat personalitzada amb mitjans comuns

1. La conselleria competent en matèria d'educació, els ajuntaments i els centres docents, en l'àmbit de les seues respectives competències, han de disposar les mesures en els nivells de resposta I, II i III que possibiliten l'accessibilitat física, sensorial, comunicativa i cognitiva dels espais, servicis, processos educatius i de gestió perquè puguen ser entesos i utilitzats per tot l'alumnat i la comunitat educativa sense cap mena de discriminació.

2. L'accessibilitat personalitzada amb mitjans comuns inclou l'eliminació dels obstacles que dificulten el desplaçament o l'accés físic, la disposició de les condicions d'il·luminació i sonoritat, la senyalització i l'organització dels espais perquè puguen ser comprensibles i assegurances, la selecció i l'adaptació dels materials curriculars d'ús comú en format accessible, i totes aquelles actuacions que no impliquen sistemes de comunicació alternatius o augmentatius, materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives de caràcter extraordinari.

3. Les mesures d'emergència i els plans d'autoprotecció dels centres docents han de contemplar els procediments d'actuació per a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu, i especialment per a l'alumnat que té una discapacitat o alguna limitació funcional, permanent o transitòria, a fi de garantir la seua salut i seguretat, i eliminar la situació de desavantatge associat a estes circumstàncies.

Accessibilitat personalitzada amb mitjans específics o singulars

1. Quan l'alumnat presenta necessitats específiques de suport educatiu i no són suficients les mesures d'accessibilitat amb mitjans comuns i generalitzats, la conselleria competent en matèria d'educació i els centres docents, dins de l'àmbit de les seues competències, han de facilitar les mesures d'accessibilitat de nivell IV amb mitjans específics o singulars, que consistixen en la provisió de sistemes augmentatius o alternatius de comunicació, materials singulars, productes de suport, la intervenció d'algun professional especialitzat o l'establiment de mesures organitzatives diferenciades que afecten els espais i el temps.

2. Per a l'aplicació d'estes mesures d'accessibilitat s'ha de seguir el procediment següent:

a) En el moment en què es detecten les necessitats educatives especials d'una alumna o un alumne, l'equip docent ha de disposar les mesures d'accessibilitat amb mitjans comuns.

En el cas que estes siguen insuficients, la tutora o el tutor ha de sol·licitar al servici especialitzat d'orientació l'avaluació sociopsicopedagògica preceptiva i l'emissió del corresponent informe sociopsicopedagògic, d'acord amb el procediment especificat en l'article 6 d'esta ordre, perquè faça la proposta dels mitjans específics o singulars necessaris per a garantir l'accessibilitat.

b) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials derivades de discapacitat que requereix, d'acord amb l'informe sociopsicopedagògic, productes individuals de suport per a millorar la seua autonomia i l'accés al currículum, la direcció o la titularitat del centre ha de fer la sol·licitud a la conselleria competent en matèria d'educació, d'acord amb els criteris i procediments que dispose la normativa vigent per a este tràmit.

B- ADAPTACIONS CURRICULARS INDIVIDUALS SIGNIFICATIVES

L'adaptació curricular individual significativa (ACIS) és una mesura curricular extraordinària de nivell IV dirigida a l'alumnat amb necessitats educatives especials que cursa l'ensenyament obligatori i presenta un desenvolupament competencial, degudament valorat amb els instruments adequats, inferior a dos o més cursos, prenent com a referència les competències establides en el currículum ordinari oficial corresponent al nivell en què es troba escolaritzat.

Les ACIS també poden realitzar-se, de manera extraordinària, a l'alumnat amb altres necessitats específiques de suport educatiu que es troba en les mateixes condicions que les especificades en el punt anterior, quan, després d'aplicar les mesures prèvies i realitzada l'avaluació sociopsicopedagògica, es conclou que esta mesura pot contribuir a millorar la seua inclusió socioeducativa.

El procediment per a aplicar esta mesura és el següent :

a) La tutora o el tutor, a proposta de l'equip educatiu, ha de formalitzar la sol·licitud al servei especialitzat d'orientació, perquè, si escau, realitzi l'avaluació sociopsicopedagògica i emeta el corresponent informe sociopsicopedagògic, d'acord amb el procediment establert en l'article 6 de l'Ordre 20/2019.

b) La direcció del centre, a la vista de l'informe sociopsicopedagògic favorable, autoritza l'aplicació de la mesura.

Les ACIS poden realitzar-se d'una o diverses àrees o matèries o del conjunt d'estes. Les planifica, desenvolupa i avalua el professorat responsable de l'assignatura a partir de les unitats didàctiques del grup de referència, en el marc de les adequacions personalitzades de les programacions didàctiques referides en l'article 14 d'esta ordre, coordinat per la tutora o el tutor, amb la col·laboració del personal especialitzat de suport i l'assessorament del servei especialitzat d'orientació.

Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials derivades de discapacitat que requereix adaptacions significatives en totes les àrees o matèries, les ACIS poden organitzar-se en competències clau que incorporen de manera transversal les diferents àrees o matèries del currículum, des d'una perspectiva funcional i aplicada a la vida quotidiana.

Els objectius prioritaris són aconseguir el màxim desenvolupament de l'autonomia, la capacitat per a prendre decisions i les habilitats d'interacció en els diferents entorns en què l'alumnat participa (escolar, familiar i *sociocomunitario), així com l'orientació cap a itineraris formatius que possibiliten l'obtenció d'una qualificació professional d'acord amb les seues capacitats i interessos. En la planificació, desenvolupament i avaluació s'ha de facilitar la participació activa de l'alumna o l'alumne i de tots els agents significatius amb els quals habitualment es relaciona, considerant les seues metes, preferències i capacitats i les característiques i oportunitats del seu entorn.

Les ACIS s'han d'actualitzar a l'inici de cada curs escolar i estan sotmeses a un procés de seguiment continuat, d'acord amb el calendari d'avaluació establert en el centre, a fi d'introduir les modificacions que es consideren oportunes en funció del progrés de l'alumnat. Si l'alumnat promociona des de l'Educació Primària a l'Educació Secundària Obligatòria amb ACIS en alguna o algunes àrees, l'informe sociopsicopedagògic i la proposta del Pla d'actuació personalitzat han d'incloure la informació i les orientacions que faciliten als equips docents l'adaptació de les assignatures del primer curs de l'etapa.

L'avaluació i la promoció han de prendre com a referent els criteris d'avaluació fixats en estes adaptacions. Els resultats de l'avaluació de les assignatures que hagen sigut objecte d'adaptació curricular individual significativa s'expressen en els mateixos termes i amb les mateixes escales que la normativa vigent estableix per a la resta de l'alumnat, i s'han de consignar en les actes i en l'expedient acadèmic amb l'expressió ACIS en cadascuna d'estes àrees o matèries.

2.9 – AVALUACIÓ I SEGUIMENT DEL PLA D'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT I INCLUSIÓ EDUCATIVA . PROPOSTES DE MODIFICACIÓ .

De les mesures d'atenció a la diversitat :

Les mesures d'atenció a la diversitat adoptades en el Centre s'avaluen :

- En realitzar-se les revisions dels documents de centre.
- A les reunions de la Comissió de Coordinació Pedagògica, al menys una vegada cada trimestre.
- A la revisió de la PGA que es duu a terme al centre i a la Memòria anual, tant per cada nivell com per cicles, equips docents, equip de suport, especialistes, etc.
- A les reunions de Coordinació de cicle o equip docent .

Del Pla d'atenció a la diversitat :

El present Pla d'atenció a la diversitat ha de ser revisat com a mínim coincidint amb la revisió dels documents de Centre, del qual en forma part .

Igualment, es dedicarà una sessió de la Comissió Pedagògica a final del curs per tal de revisar el contingut d'aquest document i valorar la seua funcionalitat .

Qualsevol modificació d'aquest Pla deu ser plantejada i acceptada pel Claustre de Professors/es .

INCLUSIÓ EDUCATIVA

NIVELLS DE RESPOSTA EDUCATIVA EN LES DIFERENTS NECESSITATS ESPECÍFIQUES DE SUPORT EDUCATIU (NEAE)

Annex PADIE

1. NECESSITATS ESPECÍFIQUES DE SUPORT EDUCATIU

La LOMLOE modifica la classificació de les NEAE, recollida a l' article 71 de la següent manera:

L' alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu és aquell que requereix una atenció educativa diferent a l'ordinària per presentar necessitats educatives especials, per retard maduratiu, per trastorns del desenvolupament del llenguatge i la comunicació, per trastorns d' atenció o d' aprenentatge, per desconeixement greu de la llengua d' aprenentatge, per trobar-se en situació de vulnerabilitat socioeducativa, per les seves altes capacitats intel·lectuals, per haver-se incorporat tard al sistema educatiu o per condicions personals o d'història escolar.

Pel que fa a les NEE, es manté la nomenclatura, i l' article 73 diu:

S' entén per alumnat que presenta necessitats educatives especials, aquell que afronta barreres que limiten el seu accés, presència, participació o aprenentatge, derivades de discapacitat o de trastorns greus de conducta, de la comunicació i del llenguatge, per un període de la seva escolarització o al llarg de tota ella, i que requereix determinats suports i atencions educatives específiques per a la consecució dels objectius d' aprenentatge adequats al seu desenvolupament.

2. ÍNDEX DE NECESSITATS EDUCATIVES ESPECIALS

- 2.1. Discapacitat auditiva
- 2.2. Discapacitat visual
- 2.3. Discapacitat motriu
- 2.4. Discapacitat intel·lectual
- 2.5. Retard global en el desenvolupament
- 2.6. TEA: Trastorn de l' espectre autista
- 2.7. Altres trastorns del desenvolupament neurològic
- 2.8. Trastorns greus de conducta
- 2.9. Trastorns mentals greus

3. INCORPORACIÓ TARDANA AL SISTEMA EDUCATIU VALENCIÀ

4. DIFICULTATS DE COMUNICACIÓ, LLENGUATGE I PARLA

5. DIFICULTATS D' APRENETATGE

6. TDAH

7. ALTES CAPACITATS INTEL·LECTUALS

QUÈ ÉS LA DISCAPACITAT?

El 1980 l' Organització Mundial de la Salut va definir la discapacitat com una restricció o absència de la capacitat d' un ésser humà per realitzar una activitat dins dels marges considerats normals.

Actualment el concepte de discapacitat es refereix a la situació que viu una persona, que es veu influïda per dos factors principals: el primer és la seva condició física, i el segon les barreres o suports que existeixen en el seu entorn.

Els tipus de discapacitat que es reconeixen actualment són: auditiva, visual, motriu i intel·lectual.

- La discapacitat sensorial al·ludeix a la disminució de la capacitat perceptiva d'alguns dels sentits, generalment, l'oïda i la visió, donant lloc a la discapacitat auditiva i la discapacitat visual.
- La discapacitat auditiva és la disminució de la capacitat de percepció d'una o totes dues oïdes. S'avalua en funció del grau de pèrdua de so. Les persones amb diversitat auditiva poden tenir sordesa, quan es veuen afectades per una impossibilitat total, o ser hipoacúsiques, quan la diferència es dona de forma parcial.
- La discapacitat visual és una limitació, total o parcial, de la capacitat de percepció de la vista. La ceguesa és la impossibilitat total de la vista, mentre que una disminució visual al·ludeix a la pèrdua parcial de visió.
- La discapacitat motriu fa referència a aquella que disminueix o impossibilita la mobilitat total o parcial d'una o diverses parts del cos, dificultant la realització de les activitats motores més convencionals
- La discapacitat intel·lectual al·ludeix a una sèrie de limitacions tant en el funcionament intel·lectual com en les conductes adaptatives. Discapacitat intel·lectual és el concepte que va substituir el de retard mental.

2. NECESSITATS EDUCATIVES ESPECIALS

2.1. DISCAPACITAT AUDITIVA

MESURES DE NIVELL I (a nivell de centre)

- Sensibilització a tota la comunitat educativa.
- Distribució dels recursos del centre per atendre les necessitats de l' alumnat.
- Formació del professorat.
- Assessorament de recursos especialitzats de suport.
- Necessitats relacionades amb l'orientació al centre (senyalització d'escaleres, rètols, plànols, etc.). Ús de pictogrames.
- Accessibilitat personalitzada amb mitjans comuns (nivell I-II-III).

MESURES DE NIVELL II (a nivell d'aula, amb el grup-classe)

- Organització de l' aula que permeti la màxima autonomia.
- Desenvolupament de la capacitat de comprensió i expressió escrita.
- Tenir cura de les condicions acústiques: evitar soroll ambiental, assegurar el bon funcionament dels equips tècnics, utilitzar sistemes de freqüència modulada.
- Cercar bona posició amb el mestre o interlocutor.
- DUA
- Ús de suports visuals en la presentació de les activitats.
- Metodologies inclusives que milloren l' aprenentatge i les relacions socials: aprenentatge cooperatiu, ABP, grups interactius, tutories entre iguals...
- Afavorir la inclusió en jocs al pati amb els iguals. Coneixement i destreses necessàries per al desenvolupament de jocs. Crear cercles d' amistat.
- Compensar la construcció de coneixement sobre el medi, condicionada per la recepció d' estímuls visuals, mitjançant informació percebuda a través d' altres sentits o d' informació subministrada per altres persones.

MESURES DE NIVELL III (a nivell d'aula, de forma individualitzada)

- Adequació personalitzada de les unitats didàctiques: material complementari en format visual, acompanyar la comprensió de textos amb definicions, diagrames, esquemes, resums...
- Adaptar els textos, amb un llenguatge senzill, per facilitar-ne la comprensió.

Introduir anticipadament el vocabulari corresponent a un tema i les seves idees bàsiques per facilitar-los la comprensió i assimilació dels continguts curriculars.

- Proporcionar altres vies de comprensió a més de l'auditiva (labiolectura, gestos, pictogrames, esquemes, mapes conceptuals, paraules clau).
- Assegurar-se que comprèn les instruccions, tasques o situacions, i que no actua per imitació dels companys/es.
- Figura de l' alumne-tutor.
- Conèixer i assumir les característiques personals, amb les seves capacitats i limitacions (l'alumnat amb restes de visió sol tenir més dificultat per identificar-se com a persones amb discapacitat, comporta en ocasions rebuig a ajudes tècniques i a atenció educativa que compensaria algunes de les seves necessitats). Autoestima, autoconcepte, possibilitats, limitacions, expectatives. Saber que el depararà en l' àmbit personal, escolar, social i professional.

MESURES DE NIVELL IV (amb personal de suport especialitzat)

- Adquisició de les competències lingüístiques, com a base fonamental per al seu desenvolupament intel·lectual i socioemocional i la millora del rendiment acadèmic: L'adquisició primerenca d'un sistema comunicació, ja sigui a través de la llengua de signes, llenguatge bimodal o les paraules acomodades. L' aprenentatge de la llengua oral amb suports visuals. L' aprofitament de les restes auditives de l' infant. I el treball continu de l'articulació fonètica.
- Adquisició i ús de la llengua de signes espanyola. Ús de la llengua de signes com a codi de transmissió de coneixements.
- Estimulació i aprofitament de les restes auditives.
- Equipament tècnic per a l' aprofitament de restes auditives.
- Possibles ajuts tècnics.
- Possible ús de pròtesis auditives.
- ACI o ACIS en llengües estrangeres.
- En música aprofitar la sensibilitat del cos a les freqüències. a través de jocs corporals, desenvolupar l'entonació i la melodia.

2.2. DISCAPACITAT VISUAL

MESURES DE NIVELL I (a nivell de centre)

- Sensibilització a tota la comunitat educativa.
- Distribució dels recursos del centre per atendre les necessitats de l' alumnat.
- Formació del professorat.
- Assessorament de recursos especialitzats de suport.
- Valoració, identificació i eliminació de barreres físiques que dificultin la mobilitat i els desplaçaments pel centre i l' entorn.
- Necessitats relacionades amb l'orientació al centre (senyalització d'escaleres, rètols, plànols, etc.).
- Accessibilitat personalitzada amb mitjans comuns (nivell I-II-III).
- Enriquir el currículum amb objectius i continguts relacionats amb la discapacitat visual.

MESURES DE NIVELL II (a nivell d'aula, amb el grup-classe)

- Organització de l' aula que permeti la màxima autonomia.
- Condicions òptimes que facilitin el seu aprenentatge, com ara: lluminositat, contrast, ubicació propera a la pissarra, utilització d' ajuts òptics i no òptics, com faristol, flexo, etc.
- DUA
- Metodologies inclusives que milloren l' aprenentatge i les relacions socials: aprenentatge cooperatiu, ABP, grups interactius, tutories entre iguals...
- Afavorir la inclusió en jocs al pati amb els iguals. Coneixement i destreses necessàries per al desenvolupament de jocs. Crear cercles d' amistat.
- Fomentar el joc simbòlic: Els nens cecs mostren majors dificultats i retard a l'hora de desenvolupar la capacitat de representar els objectes en la seva ment.
- Compensar la construcció de coneixement sobre el medi, principalment basada en la recepció d' estímuls visuals, mitjançant informació percebuda a través d' altres sentits o d' informació subministrada per altres persones.

MESURES DE NIVELL III (a nivell d'aula, de forma individualitzada)

- Quan la resta visual no els permet accedir a tota la informació, pot ser necessari complementar-la a través d' informació verbal o tàtil.
- Accessibilitat mitjançant eines TIC i sistemes alternatius com la verbalització de la informació escrita a la pissarra, l' audiodescripció d' imatges, pel·lícules o fins i tot la presentació sonora de

llibres de text. Utilització de l'ordinador com a mètode alternatiu d'escriptura amb programari lector de pantalla.

- Compensar a través de la guia física d'aquells aprenentatges que solen adquirir-se de forma vocària, mitjançant la imitació: accés al medi social i l'entorn físic, necessitats d'identitat i autonomia personal (desenvolupament psicomotor: esquema corporal, control postural, habilitats manipulatives), desplaçaments, hàbits bàsics d'autonomia personal (vestit, lavabo i alimentació).
- Conèixer i assumir les característiques personals, amb les seves capacitats i limitacions (l'alumnat amb restes de visió sol tenir més dificultat per identificar-se com a persones amb discapacitat, comporta en ocasions rebuig a ajudes tècniques i a atenció educativa que compensaria algunes de les seves necessitats). Autoestima, autoconcepte, possibilitats, limitacions, expectatives. Saber que el depararà en l'àmbit personal, escolar, social i professional.

MESURES DE NIVELL IV (amb personal de suport especialitzat)

- Desenvolupar la seva capacitat visual (si posseeix restes visuals).
- Estimular la resta de sentits (especialment el tàctil i la discriminació auditiva, per l'existència de materials adaptats).
- Sistema alternatiu de lectoescriptura (el Braille requereix d'un ensinistrament previ i d'uns materials específics).
- Ajuts tècnics: Adaptacions en braille i so per a pantalles i teclats d'ordinadors. Calculadores braille i parlants. Programes adaptats per a navegació per entorns Windows. Telelupes. Ajuts òptics i electrònics per a baixa visió.
- Adaptacions dels llibres de text i de material didàctic: transcripcions al sistema braille, enregistraments sonors, materials en relleu, etc.
- Àrees de llengües: Introducció del sistema Braille com a codi de lectoescriptura. Adaptacions de textos: adaptació de les imatges, remarcar contorns i grafies, augment del contrast...
- Àrea Científic – Matemàtica: Introducció de la signografia específica Braille. Coneixement i utilització d'instruments específics per al càlcul, com l'àbac, la caixa de matemàtiques i la calculadora. Material per a la geometria.
- En l'àrea socio-natural: acostament sensorial de l'alumnat al medi social i natural mitjançant sortides escolars programades, reproduccions tridimensionals, dibuixos/làmines/mapes en relleu i informació verbal complementària.
- Música: Introducció de la ecografia i adaptacions de l'escriptura musical.

- Plàstica: Plantilles de dibuix positiu: Fulls de plàstic que permet dibuixar en relleu amb un punxó o bolígraf. Ús de diversos elements (punxons, rodes dentades, transportador d'angles, compàs, etc.) per treballar en relleu. Materials d'olors i textures diverses, llapis i pintures d'assecat ràpid amb olor i textures diferencials al tacte.
- Àrea d' Educació Física: Utilització de l' alumne o alumna amb ceguesa com a model per a l' explicació dels moviments que s' han de realitzar. Substitució de les activitats esportives que impliquin llançament i recepció d' objectes aeris per altres que incloguin altres sentits diferents al visual. Material sonor per als esports específics. Utilització d'un guia per a la marxa en carrera (carrera a dos o ciclisme en tàndem) i per a la pràctica esportiva (palmades, xiulet...). Aprenentatge de tècniques d' orientació i mobilitat que permetin el desplaçament autònom en l' entorn escolar i social dels alumnes i alumnes amb ceguesa o discapacitat visual. Finalitat: facilitar l'orientació (ser capaç d'ubicar-se en el medi a través dels sentits indemnes) i la mobilitat (capacitat de desplaçar-se cap a un objectiu amb eficàcia).
- Coordinació amb la família i agents externs.

2.3. DISCAPACITAT MOTRIU

MESURES DE NIVELL I (a nivell de centre)

- Sensibilització a tota la comunitat educativa.
- Distribució dels recursos del centre per atendre les necessitats de l' alumnat.
- Valoració, identificació i eliminació de barreres físiques que dificultin la mobilitat i els desplaçaments pel centre i l' entorn.
- Selecció de l' aula en funció de l' alumnat. Prioritzar aules de la planta baixa o amb accés en ascensor.
- Accessibilitat personalitzada amb mitjans comuns (nivell I-II-III).
- Elements materials i organització: facilitadors de la mobilitat i el desplaçament, facilitadors del control postural, facilitadors de la manipulació, facilitadors de la comunicació...
- Preparar els espais físics de l' establiment i de l' aula, de manera que s' eliminin les barreres arquitectòniques, construint rampes o emparellant terrenys irregulars, eixamplant portes, adaptant banys, posant baranes a les escales, gomes antilliscants per facilitar la mobilitat i el desplaçament als nens i nenes que utilitzen cadira de rodes, bastons, crosses o altres elements d' ajuda per a la marxa. Modificar l' alçada de taulers, miralls, perxes, perquè puguin estar a l' abast i ser utilitzats

amb comoditat. Instal·lar tiradors de portes i armaris perquè puguin ser utilitzats els qui presenten dificultat en la manipulació.

- Adaptacions per fomentar la independència en l'ús del bany: posar baranes laterals a la tassa de bany, ubicar rentamans a diferents alçades, posar el mirall inclinat, tipus d'aixetes al rentamans per poder ser manipulada amb facilitat per persones amb disminució en la força muscular...

MESURES DE NIVELL II (a nivell d'aula, amb el grup-classe)

- Organització de l'aula que permeti la màxima autonomia.
- Metodologies inclusives que milloren l'aprenentatge i les relacions socials: aprenentatge cooperatiu, ABP, grups interactius, tutories entre iguals...
- Afavorir la inclusió en jocs al pati amb els iguals. Coneixement i destreses necessàries per al desenvolupament de jocs. Crear cercles d'amistat.
- Detecció primerenca de dificultats d'aprenentatge.

MESURES DE NIVELL III (a nivell d'aula, de forma individualitzada)

- Adequació personalitzada de les unitats didàctiques de les programacions, si fos necessari.
- Acompanyament en els desplaçaments.
- Material didàctic adaptat: Tisores adaptades de recuperació automàtica, puzles amb pivots mantell antilliscant, faristols de sobretaula, teclats PC adaptats, engrossidors de llapis, materials imantats...
- Adaptacions accés: mesures com l'ús de material de major grandària per facilitar la manipulació; o l'ús de recursos tècnics, com l'ús d'un ordinador per facilitar l'escriptura.
- En el cas de nens i nenes amb dificultat en la funcionalitat de les extremitats superiors (braços i mans), se suggereix fixar el material a la taula de treball, engrandir el format de les activitats gràfiques (dibuixos), simplificar i crear material de suport, per facilitar la manipulació i la premsió d'alguns instruments pedagògics (llapis, pinzells, tisores, plomalls, etc.).
- Desenvolupament d'autonomia i independència: Incentivar l'infant perquè executi per si mateix l'activitat, cuidant de brindar el suport estrictament necessari. Considerar l'edat de desenvolupament de l'infant a l'hora de demanar independència i verificar que no existeixin raons orgàniques que impedeixin la realització d'una activitat.
- Ritme d'aprenentatge: Seqüenciar les tasques en petits passos. Donar els suports necessaris, evitant la sobreprotecció o excés d'ajut. Oferir activitats per treballar en conjunt amb parells. Ajustar les tasques als temps d'execució de cada infant/a, prenent en consideració els ajuts tècnics que requereixi.

MESURES DE NIVELL IV (amb personal de suport especialitzat)

- Accessibilitat personalitzada amb mitjans específics o singulars.
- Funcionalitat en la comunicació.
- Elements facilitadors de la comunicació. Introducció de SAAC.
- Intervenció del fisioterapeuta.
- Atenció de l'EEE per a trasllats i desplaçaments, així com foment d'hàbits d'higiene i autonomia personal.
- Coordinació amb la família i agents externs.

2.4. DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL

No és una malaltia mental. S' inclou dins dels trastorns del neurodesenvolupament.

El DSM-5 proposa una classificació en funció de la gravetat, mesurada segons el funcionament adaptatiu ja que aquest és el que determina el nivell de suports requerit. Distingeix entre:

- LLEU 317 (F70): CI per sota de 75 – 70 sense arribar a 55 – 50.
- MODERAT 318.0 (F71): CI entre 55 – 50 i 40 – 35.
- GREU 318.1 (F72): CI entre 35 – 40 i 20 – 25.
- PROFUND 318.2 (F73): CI per sota de 20–25. Solen presentar limitat nivell de consciència i desenvolupament emocional, nul·la o escassa intencionalitat comunicativa, absència de parla i greus dificultats motrius. El nivell d'autonomia, si n'hi ha, és molt reduït.

A les aules ordinàries dels CEIP i els IES podem trobar-nos amb alumnat que presenta discapacitat intel·lectual lleu (amb un acceptable nivell d'autonomia i capacitat d'aprenentatge). Segurament alumnat amb major afectació precisarà d'una altra modalitat d'escolarització (aula específica en centre ordinari o fins i tot centre d'educació especial).

MESURES DE NIVELL I (a nivell de centre)

- Sensibilització a tota la comunitat educativa.
- Distribució dels recursos del centre per atendre les necessitats de l' alumnat.

MESURES DE NIVELL II (a nivell d'aula, amb el grup-classe)

- Criteri de funcionalitat dels aprenentatges.
- Sistemes de facilitació, com suports gràfics o gestuals...
- Primar l'enfocament comprensiu enfront del mecànic.

- Organització del temps, l'espai i els materials que fomentin l'autonomia.
- Sistematització de rutines: Concretes i fàcils de percebre. Simples, i amb pocs elements. Permanents i estables.
- Eliminar elements distractors. Reduir el nombre de materials a l'abast.
- Multinivellar: programar les activitats amb diferent grau de dificultat, sobre un mateix contingut. Taxonomia de Bloom.
- Proposar, sobre el mateix contingut, activitats individuals i grupals.
- Ús de suports visuals que ajudin a desenvolupar capacitats d'anticipació, associació i comprensió de situacions.
- Realitzar activitats repetitives amb petites modificacions per afavorir la motivació.
- Hàbits de treball: puntualitat, ordre, neteja...

MESURES DE NIVELL III (a nivell d'aula, de forma individualitzada)

- Adequació personalitzada de les unitats didàctiques: Graduar el nivell de dificultat de les activitats. Allargar temporalització, major sistematització per a l'adquisició de continguts. Simplificar i reduir els textos. Substituir les quantitats per altres més familiars. Descompondre el problema en dues parts, de manera que quedi més clar el contingut. Avaluar l'aprenentatge des de les activitats d'aula, respostes quotidianes, produccions i participació en les tasques (no necessàriament mitjançant una prova específica).
- Partir del nivell de desenvolupament i del nivell de competències de l'alumne, és a dir, dels seus coneixements previs. Considerar la zona de desenvolupament pròxim, el que és capaç de fer sol i el que és capaç de realitzar amb ajuda (bastida).
- Generalització dels aprenentatges.
- Globalitzar els continguts al voltant de centres d'interès que connectin amb les seves experiències o interessos.
- Coherència entre els instruments específics d'avaluació, i les adaptacions que s'hagin realitzat en els diferents elements de la programació: Si habitualment necessita més temps per realitzar les tasques escolars, disposarà de més temps per realitzar les proves d'avaluació. Si s'ha realitzat alguna adaptació en el contingut o presentació de les tasques, es mantindran aquestes adaptacions en les proves d'avaluació. Ús d'instruments variats d'avaluació.
- Assegurar l'èxit en les tasques, donar a l'alumne els ajuts que necessiti i administrar-los de forma eficaç. Garantir aprenentatge sense error.

- Aplicació de tècniques i estratègies específiques per al desenvolupament d'aprenentatges: Imitació o modelatge, autoinstruccions, seqüències
- Ús d'ajudes físiques/gestuals, visuals i/o verbals per guiar les tasques que ha de realitzar en les activitats proposades.
- Reforç pedagògic.
- Permanència d'un any més en el mateix curs. En cas necessari: no promoció al curs següent. Repetir.

MESURES DE NIVELL IV (amb personal de suport especialitzat)

- ACIS si fos necessari.
- Destacar continguts que promoguin aprenentatges rellevants i pràctics, a curt i llarg termini. Funcionalitat.
- Estimulació multisensorial.
- Programa específic d'autonomia, cura personal i habilitats de la vida diària.
- Desenvolupament de la comunicació, com a element facilitador de la interacció amb els altres i l'adaptació social. Ensenyament d'habilitats socials i comunicatives. Habilitats lingüístiques discursives i habilitats pragmàtiques.
- Desenvolupament de la lectoescriptura, tenint en compte que no només presenten dificultats en els processos de decodificació, sinó majorment en la comprensió del text i l'expressió escrita.
- Habilitat per utilitzar els nombres i les operacions bàsiques, en les diferents situacions de la vida quotidiana.
- Habilitats metacognitives: processos de control atencional, estratègies de memorització i recuperació d'informació, discriminació dels aspectes rellevants de la informació, simbolització i abstracció, extreure principis i generalitzar els aprenentatges, estratègies de resolució de problemes.
- Desenvolupament de les relacions interpersonals i l'adaptació social.
- Educació afectiva i sexual. Educació de la sexualitat.
- Regulació del comportament.
- Coordinació amb la família i agents externs.

2.5. RETARD GLOBAL EN EL DESENVOLUPAMENT

Definició del DSM-5: aquest diagnòstic es reserva per als individus menors de 5 anys quan el nivell de gravetat clínica no es pot valorar de forma fiable durant els primers anys de la infància. És un diagnòstic "provisional", s'ha de tornar a valorar després d'un període de temps.

Es diagnostica quan el subjecte no compleix les fites del desenvolupament esperades en diversos camps del funcionament intel·lectual, inclosos els nens massa petits per participar en proves estandarditzades.

S'inclou dins d'un gran apartat titulat "trastorns del desenvolupament neurològic" i dins d'un subapartat anomenat trastorns del desenvolupament intel·lectual. Ve a donar-li cos diagnòstic al que fins ara se l'anomenava "retard maduratiu", però que en realitat no era un diagnòstic reconegut.

MESURES DE NIVELL I (a nivell de centre)

- Sensibilització a tota la comunitat educativa.
- Distribució dels recursos del centre per atendre les necessitats de l' alumnat.

MESURES DE NIVELL II (a nivell d'aula, amb el grup-classe)

- Estructuració visual dels espais de l' aula per fomentar la seva autonomia. Els suports visuals ajuden a comprendre les situacions, les tasques i les expectatives.
- Provocar situacions comunicatives.
- Facilitar les relacions socials: Afavorir la inclusió en jocs al pati amb els iguals. Coneixement i destreses necessàries per al desenvolupament de jocs. Crear cercles d' amistat.
- Aprofitar les situacions de joc per treballar els conceptes bàsics.
- Treballar des dels fets recents, successos concrets o objectes presents, per parlar-ne.

MESURES DE NIVELL III (a nivell d'aula, de forma individualitzada)

- Permetre més temps per a l' execució de les tasques i l' assimilació de continguts.
- Reduir el nivell d' exigència en les tasques.
- Suports visuals a les tasques per augmentar la seva comprensió.
- Treballar de forma sistemàtica la comprensió de normes i rutines.
- Estructuració dels temps, ritmes d' execució i els espais de les activitats de forma consistent, per facilitar que interioritzin les nocions espaciotemporals.

- Utilitzar un llenguatge adaptat al seu nivell maduratiu, i assegurar-se que comprèn les instruccions, tasques o situacions.

MESURES DE NIVELL IV (amb personal de suport especialitzat)

- Consolidar conceptes i continguts dels esperats per a un infant de menor edat cronològica.
- Adaptar activitats i jocs al seu nivell maduratiu, perquè hi hagi escasses possibilitats d' error.
- Augment de la intenció comunicativa. Aprendre a utilitzar la comunicació oral de forma funcional.
- Guia i modelatge en situacions socials, adaptació de la conducta segons les demandes socials.
- Estratègies per millorar les seves capacitats atencionals i altres funcions executives.
- Hàbits d' autonomia personal.
- Coordinació amb la família i agents externs.

2.6. TEA: TRASTORN DE L'ESPECTRE AUTISTA

Requereix diagnòstic mèdic. Característiques definitòries: DSM-V, descripció criteris diagnòstics:

A. Dèficits persistents en comunicació social i interacció social

- 1) Dèficits en reciprocitat sòcio
- 2) -emocional.
- 3) Dèficits en conductes comunicatives.
- 4) Dèficits per desenvolupar, mantenir i comprendre relacions.

B. Patrons repetitius i restringits de conductes, activitats i interessos, que es manifesten en, almenys dos dels següents símptomes, actuals o passats:

- 1) Moviments motors, ús d' objectes o parla estereotipats o repetitius.
- 2) Insistència en la igualtat, adherència inflexible a rutines o patrons de comportament verbal i no verbal ritualitzat.
- 3) Interessos altament restringits, obsessius, que són anormals per la seva intensitat.
- 4) Hiper- o hipo-reativitat sensorial o interès inusual en aspectes sensorials.

No es coneix la causa, però sí la forta implicació genètica en el seu origen. Àmplia variabilitat (es defineix per un conjunt de comportaments dins d'una única categoria diagnòstica, per això s'introdueix el concepte espectre). Discapacitat invisible (no porta associat cap tret físic diferenciador, només es manifesta a nivell de les competències cognitives de la persona i del comportament).

MESURES DE NIVELL I (a nivell de centre)

- Sensibilització a tota la comunitat educativa.
- Distribució dels recursos del centre per atendre les necessitats de l' alumnat.
- Formació del professorat.
- Pictografiar les dependències del centre.

MESURES DE NIVELL II (a nivell d'aula, amb el grup-classe)

- DUA
- Estructuració visual dels espais de l' aula per fomentar la seva autonomia. Els suports visuals ajuden a comprendre les situacions, les tasques i les expectatives.
- Combinar activitats de treball individual, que fomenten l'autonomia, iniciativa, predisposició, motivació per aprendre per si sols... amb tasques treball compartit, grupal o col·laboratiu, amb l'objectiu de millorar la seva capacitat de comunicació i les relacions socials.
- Provocar situacions comunicatives.
- Desenvolupar estratègies per al treball en grup. Aprenentatge cooperatiu, tutories entre iguals.
- Afavorir la inclusió en jocs al pati amb els iguals. Coneixement i destreses necessàries per al desenvolupament de jocs. Crear cercles d' amiatat.

MESURES DE NIVELL III (a nivell d'aula, de forma individualitzada)

- Estructuració de les tasques: agenda visual, horari individual... ja que l' anticipació ajuda a reduir l' ansietat i la frustració.
- Anticipació visual de totes les activitats.
- Sistema de treball: rutinari però flexible, estructures simples però organitzades, material adaptat a les seves necessitats, materials clars i predicibles que permeten l'execució autònoma de les tasques i reduir la dependència de terceres persones.
- Modelar de forma sistemàtica estratègies senzilles d' interacció social amb els seus iguals i adults, en activitats d' aula i pati.
- Treballar de forma sistemàtica la comprensió de normes i rutines, així com la flexibilitat cognitiva, a través d'anticipades, seqüenciadors visuals...
- Realitzar o permetre activitats sensorials en els moments de nerviosisme, per ajudar-lo a autoregular-se.
- Recursos TIC i APP.

MESURES DE NIVELL IV (amb personal de suport especialitzat)

- Metodologia TEACCH.
- Reduir sobrecàrrega estimular.
- Accessibilitat personalitzada dels materials curriculars.
- Introducció de SAAC en l' alumne, generalització a contextos naturals.
- Augment de la intenció comunicativa. Aprendre a utilitzar la comunicació oral de forma funcional.
- Foment de l' autonomia en hàbits i rutines: higiene i cura personal, alimentació, desplaçaments... i generalització d' aquests.
- Augment de la flexibilitat, adaptar-se a canvis i situacions imprevistes. Introduir noves activitats per augmentar el repertori d'interessos específics.
- Modelatge situacions socials, mitjançant històries socials. Entrenament en acostaments socials que li permetin establir vincles, conèixer iguals i fer amistats.
- Funcions executives: capacitat per centrar l'atenció sobre l'objecte d'estudi (sobre el contingut impartit a l'aula), autonomia en l'aprenentatge. Autoinstruccions, elaborar guions o passos per a la resolució de problemes, organitzar, planificar i seqüenciar les tasques.
- Aprendre a comprendre i expressar emocions, sentiments, i situacions abstractes. Teoria de la ment i habilitats socials. Anticipació i donar sentit a les situacions socials.
- Habilitats socials i comunicatives: aprendre estratègies per iniciar i mantenir converses socials, ensenyar estratègies de comunicació verbal i no verbal, comprensió de components de la comunicació no verbal (to de veu, gestos, expressions emocionals), frases freqüents amb doble sentit i llenguatge simbòlic.
- Augmentar la capacitat per gaudir d' activitats o interessos compartits. Reduir la quantitat d' activitats grupals que li generen incomoditat o estrès.
- Estratègies d' auto-regulació.
- Coordinació amb la família i agents externs.

2.7. ALTRES TRASTORNS DEL DESENVOLUPAMENT NEUROLÒGIC

Un trastorn del neurodesenvolupament o trastorn del desenvolupament neurològic és el conjunt de dificultats cognitives que afecten la maduració neurològica normal dels infants a diferents nivells, generant, per exemple, alteracions o retards en l' aprenentatge i en el creixement d' habilitats del tipus motor, comunicacionals i socials.

El DSM-V inclou com a trastorns del neurodesenvolupament:

- Grup de trastorns que tenen el seu origen en el període de desenvolupament.
- Es caracteritzen per dèficits en el desenvolupament que produeixen limitacions en àrees específiques o limitacions globals.
- Aquests dèficits produeixen dificultats/limitacions en el personal, social, acadèmic o en el funcionament ocupacional/laboral.

Els principals trastorns del neurodesenvolupament són: Discapacitat intel·lectual, TEA, TDAH, trastorns motors, trastorn específic de l'aprenentatge, trastorn de la comunicació.

Aquesta categoria d'altres trastorns del desenvolupament neurològic s'aplica en els casos en què predominen els símptomes característics d'un trastorn del desenvolupament neurològic que causen deteriorament en el social, laboral o altres àrees importants del funcionament, però que no compleixen tots els criteris de cap dels trastorns de la categoria diagnòstica del desenvolupament neurològic.

Les mesures dependran de les característiques de la persona.

2.8. TRASTORNS GREUS DE CONDUCTA

MESURES DE NIVELL I (a nivell de centre)

- Pla de convivència del centre.
- Distribució dels recursos del centre per atendre les necessitats de l' alumnat.
- Formació del professorat.

MESURES DE NIVELL II (a nivell d'aula, amb el grup-classe)

- Activitats de tutoria per conèixer les normes de convivència del centre i les conseqüències del seu incompliment.
- Activitats de tutoria per consensuar les normes de convivència de l' aula i pactar les conseqüències del seu incompliment.
- Dinàmiques de coneixement, pertinença i cohesió grupal.
- Estratègies de gestió d' aula.
- Estratègies d' ajut entre iguals.
- Actuacions per al foment del respecte a la diversitat, igualtat, actituds inclusives, solidaritat, suport social a les víctimes. Tolerància zero a la violència.
- Educació emocional.
- Estratègies de resolució de conflictes.

- Mediació.
- Transversalitat curricular de competència social i cívica.
- Activitats d'acollida per a alumnat nou.
- Docència compartida. Desdobles. Suports no especialitzats dins l'aula.
- Estratègies de motivació i foment de la participació des de la tutoria: reforç positiu, activitats per millorar l'autoestima, reconeixement d'emocions...
- Activitats que permetin desenvolupar habilitats de comunicació interpersonal, col·laboració, treball en equip i participació en activitats grupals.
- Ús de diferents metodologies: Treball en equip i grups cooperatius.
- Aprenentatge basat en projectes: mesura d'atenció a la diversitat i diferents ritmes d'aprenentatge, fomenta la creativitat, desenvolupa l'autonomia, millora la motivació envers l'aprenentatge.

MESURES DE NIVELL III (a nivell d'aula, de forma individualitzada)

- Activitats i programes de tutoria que desenvolupen l'aprenentatge d'habilitats d'interacció social i millora de la comunicació interpersonal. Foment de la comunicació i interacció: crear situacions en què l'alumne s'hagi de comunicar per fer peticions o expressar-se en cada moment.
- Activitats per millorar les seves habilitats socials amb entrenament en conductes adequades; fer peticions, demanar ajuda, admetre errors, saber demostrar els seus sentiments d'enuig i ràbia.
- Actuacions d'acompanyament personalitzat.
- Creació de la figura alumne-tutor.
- Tutories personalitzades amb l'alumne i la seva família.
- Quadern de convivència d'aula on registrar les incidències.
- Registre de les incidències en ITACA, i notificació a la família.
- Comunicació amb les famílies.
- Mesures correctores i/o disciplinàries: Decret 39/2008: Articles 35, 36, 42 i 43.
- Activitats de tutoria per millorar la convivència, la cohesió grupal.
- Contracte família-tutora. Decret 30/2014.

MESURES DE NIVELL IV (amb personal de suport especialitzat)

- Registre conductes. Recollida i anàlisi d'informació: intensitat, durada, freqüència i context.
- Adaptació personalitzada RRI.
- Programa de modificació de conducta.

- Notificació PREVI.
- Creació equip d'intervenció. Seguiment.
- Protocols Ordre 62/2014.
- Derivació a USMIA. Protocol Resolució conjunta Conselleria Sanitat i Conselleria Educació, d'11 de desembre de 2017.
- Coordinació amb la família
- Coordinació amb agents externs.

PROGRAMA PERSONALITZAT PER A L' AUTOREGULACIÓ EMOCIONAL I CONTROL DE LA CONDUCTA.

Elaboració d' un pla específic adreçat a:

- Millorar les seves habilitats interpersonals, habilitats comunicatives i l' empatia.
- Entrenament en autocontrol.
- Reforçar l' adquisició de normes de convivència.
- Treballar la tolerància en la frustració.
- Treballar la competència emocional, des de l'autoconeixement.
- Reconèixer en els mestres figures de suport i ajut.

2.8. TRASTORNS MENTALS GREUS

Definició:

Conjunt de trastorns que abasten diferents diagnòstics, amb els següents trets comuns:

- Conductes fora de les normes de funcionament (diferents, extremes, inusuals...).
- Els comportaments, idees o emocions els generen malestar, ansietat, desgrat, molèstia, o bé en alguns casos es pot donar eufòria i sensació de benestar desproporcionada o inapropiada.
- El comportament tendeix a ser disfuncional, incapacitat de la persona per dur a terme les activitats diàries de manera constructiva (Són comportaments que molesten, distreuen, i interfereixen amb l'autocura, les relacions, o el treball productiu).
- El comportament pot suposar risc/perillositat cap a si mateix o cap als altres. (Comportaments de reg, hostilitat o confusió que poden posar la persona o els que l'envolten en perill).
- Genera problemes de captació i comprensió de la realitat.
- Distorsiona la relació amb els altres.

- Té repercussions negatives en diferents àrees del funcionament personal (vida quotidiana, educació, ocupació, relacions socials).

MESURES DE NIVELL I (a nivell de centre)

- Sensibilització a tota la comunitat educativa.
- Distribució dels recursos del centre per atendre les necessitats de l' alumnat.
- Formació del professorat.
- Pla de Convivència del centre.
- Programa de prevenció de l' absentisme.

MESURES DE NIVELL II (a nivell d'aula, amb el grup-classe)

- Mesures de control de l' absentisme.
- Estructuració de l' aula i de les sessions. L' organització externa beneficia quan falta equilibri intern.
- Actuacions encaminades a treballar:
  - Hàbits bàsics d' organització i estudi.
  - Millorar la convivència.
  - Augmentar la motivació.
  - Afavorir l' atenció.
  - Habilitats emocionals i de relació social.
  - Competències socials i educació emocional.
  - Afavorir la inclusió en jocs al pati amb els iguals. Coneixement i destreses necessàries per al desenvolupament de jocs. Crear cercles d' amiatat. (Poden veure's minvades les seves habilitats relacionals).
  - Desenvolupar estratègies per al treball en grup. Aprenentatge cooperatiu, tutories entre iguals.

MESURES DE NIVELL III (a nivell d'aula, de forma individualitzada)

- Estratègies d' ajuda entre iguals, tutorització.
- Acompanyament personalitzat. Tutories individualitzades.
- Estratègies de motivació, coneixement d'un mateix (fortaleses i debilitats), potenciar autoanàlisi i reflexió sobre un mateix, generar expectatives positives sobre l'èxit acadèmic i personal.
- Adequació personalitzada de les unitats didàctiques. Ajustar el nivell d' exigència a la seva capacitat de treball.
- Reforç pedagògic.

- Orientació acadèmic i professional/vocacional.
- Detecció: Derivació USMIA. Protocol Resolució conjunta Conselleria Sanitat i Conselleria Educació, d'11 de desembre de 2017.
- Coordinació amb la família.
- Coordinació amb agents externs.

MESURES DE NIVELL IV (amb personal de suport especialitzat)

- Derivació Unitat Educatiu Terapèutica. Modalitat d'escolarització combinada (temporal). Resolució.
- Pla Terapèutic (en coordinació amb USMIA/UET).
- Programa personalitzat per al desenvolupament d' habilitats emocionals i relacionals.

Per presentar necessitats similars, es recomanen també les mesures que es proposen per a alumnat amb TDAH i/o alumnat amb problemes de conducta.

3. INCORPORACIÓ TARDANA AL SISTEMA EDUCATIU VALENCIÀ

MESURES DE NIVELL I (a nivell de centre)

- Distribució dels recursos del centre per atendre les necessitats de l' alumnat.
- Protocol d'actuació per a acollida d'alumnat "nouvingut". Resolució 5 juliol 2018.
- Planificació dels suports lingüístics necessaris.

MESURES DE NIVELL II (a nivell d'aula, amb el grup-classe)

- Actuacions de benvinguda, acollida i incorporació a l' aula. Dins del protocol d' acollida i dins del PAT.
- Desenvolupar estratègies per al treball en grup. Treballar en grups cooperatius ajuda a la seva inclusió social, actituds de solidaritat, tolerància i respecte a la diversitat cultural.
- Afavorir la inclusió en jocs al pati amb els iguals. Coneixement i destreses necessàries per al desenvolupament de jocs. Crear cercles d' amistat.
- Vocalitzar despacio, repetint les vegades que sigui necessari.
- Aprofitar activitats quotidianes per ensenyar-li paraules noves de forma natural.
- Descriure els espais i les situacions.

- Parlar de forma ordenada. Emprar frases senzilles. Tenir cura de l' estructuració de les frases, evitant construccions complexes. Realitzar preguntes tancades que permetin respostes senzilles.
- Facilitar els missatges acompanyant els textos d' imatges.
- Mostrar-nos comprensius i propers per donar-li confiança i seguretat.
- Escriure a la pissarra les paraules menys freqüents, més difícils d' escriure o que tinguin escriptura arbitrària. Acompanyar de l' article, per aprendre el gènere i número de la paraula alhora.
- Incloure continguts que afavoreixin el coneixement de les característiques del seu país d' origen. No realitzar comentaris negatius al respecte de la seva cultura o família.
- Aprofitar les matèries amb menor càrrega lingüística (música, art, educació física...) per a la interacció entre l'alumnat, ja que es pot fomentar la relació i expressió no verbal.

MESURES DE NIVELL III (a nivell d'aula, de forma individualitzada)

- Avaluació inicial, detecció de necessitats. Determinació de les mesures de resposta educativa pertinents.
- Actuacions d' acompanyament individualitzat amb l' alumnat i la seva família.
- Crear la figura de l' alumne-tutor.
- Reforç pedagògic. Pla específic de reforç.
- Adaptacions d' accés al currículum.

Pel que fa a l' idioma:

- Evitar sobrecorrecció (pot generar ansietat i frustració).
- No anticipar-nos al que vol dir-nos, permetre-li que es recolzi de gestos i donar-li més temps per expressar-se.
- Disposar sempre d' un traductor i diccionari bilingüe.

Article 17.2. Ordre 20/2019

Quan l' alumnat nouvingut té una competència lingüística inferior en qualsevol de les dues llengües oficials, prenent com a referència el currículum oficial del nivell educatiu que li correspon per edat i la seva capacitat, que no li resulti funcional per poder abordar amb èxit l' aprenentatge de les diferents assignatures, la intervenció educativa ha de prioritzar l' augment de la competència lingüística i l' eliminació de les barreres que limiten la comunicació, en coherència amb el Projecte lingüístic del centre.

Article 17.5. Ordre 20/2019

5. És preceptiva l'avaluació d'aquest alumnat, si bé es pot no avaluar certes matèries, durant el trimestre en què es matricula i el trimestre següent a la seva incorporació, quan el seu grau de desconeixement de les llengües vehiculars de l'ensenyament així ho aconsellen.

Article 31. Ordre 20/2019

Flexibilització en l' escolarització en l' ensenyament obligatori per a l' alumnat d' incorporació tardana al sistema educatiu valencià.

Possible incorporació transitòria a un nivell inferior al que li correspon per la seva edat.

MESURES DE NIVELL IV (amb personal de suport especialitzat)

- Atenció del personal de suport especialitzat: PT / AL si hi hagués dificultats d'aprenentatge i/o comunicació.

4. DIFICULTATS DE COMUNICACIÓ, LLENGUATGE I PARLA

MESURES DE NIVELL I (a nivell de centre)

- Distribució dels recursos del centre per atendre les necessitats de l' alumnat.
- Formació del professorat.

MESURES DE NIVELL II (a nivell d'aula, amb el grup-classe)

- Ensenyar el llenguatge en entorns naturals.
- Prioritzar llenguatge d' ús freqüent i funcional. Partir dels interessos i experiències de l' alumnat.
- Generalització, aplicar el llenguatge a situacions noves.
- Ensenyar les habilitats del llenguatge en relació amb altres continguts del currículum.
- Explicitar les habilitats pragmàtiques del llenguatge (per exemple, fer preguntes o parlar per torns).
- Escoltar atentament, prestant atenció global i bon contacte visual.
- Atendre primer el contingut del missatge, i corregir després els errors, només si és procedent.
- Activitats com cançons, rimes, poesies, endevinalles, tralengües... en què es treballi la repetició de paraules o síl·labes, per millorar la consciència fonològica.
- Ús de jocs o activitats lúdiques doncs pel seu caràcter informal permet un millor ús del llenguatge comunicatiu.
- Animar a l' ús del llenguatge en les seves diferents funcions: descriure situacions, experiències, preguntes, expressar sentiments.

- Ús de suports visuals: imatges, gràfics...
- Jocs d' estimulació auditiva.
- Associacions verbals. Associacions d' idees.
- Representació gràfica/pictogràfica per representar paraules.
- Ús de gestos que acompanyen la producció fonètica per refermar i millorar la imitació.
- Activitats per desenvolupar la discriminació auditiva, fonètica i fonologia i l' estructuració temporal.
- Treballar l' entonació melòdica dels enunciats i els textos.
- Estimular els prerequisits bàsics del llenguatge: atenció, imitació i seguiment d' instruccions.
- No forçar la participació en activitats d' expressió oral o escrita, ja que poden sentir-se insegurs.
- Fer preguntes obertes que possibilitin diversitat de respostes o fer preguntes amb les possibles respostes ja establertes.
- Acompanyar la comunicació oral amb tots els mitjans possibles de comunicació del llenguatge: gestos, expressions facials, corporals...

PÈL: PROGRAMA D'ESTIMULACIÓ DEL LLENGUATGE ORAL (Educació Infantil).

- Consciència fonològica i silàbica: Segmentar paraules en síl·labes.
- Morfosintaxi: Estructurar correctament frases simples (S+V+C).
- Atenció i memòria operativa.
- Respiració.
- Expressió oral: Comptar experiències i vivències personals. Expressar sentiments i comprendre els dels altres.
- Articulació en funció del seu nivell.
- Discriminar i reconèixer fonemes auditivament.
- Memoritzar poesies, refranys i cançons, i recitar-lo amb ritme, entonació, volum... adequats. Reconèixer paraules que rimen.
- Identificar i discriminar els sons que produeixen diferents instruments musicals.
- Discriminar entre soroll i silenci. Reconèixer la velocitat i intensitat dels sons emesos.
- Imitar gestos i vocalitzacions (onomatopeies).
- Donar informació a nivell oral sobre un tema.
- Formular preguntes fent ús de l' estructura correcta.
- Ser capaç de seguir ordres.

MESURES DE NIVELL III (a nivell d'aula, de forma individualitzada)

- Adaptacions d' accés al currículum.
- Adequació personalitzada de les programacions.
- Crear situacions comunicatives, crear necessitats de comunicació, el llenguatge ha d' acompanyar l' acció.
- Partir de la comunicació, aprofitar qualsevol iniciativa de l'infant/a.
- Donar més temps per expressar-se.
- Evitar corregir o refer les tasques constantment, ja que genera sensació de fracàs i inhibició en la intenció comunicativa.
- Reforçar els èxits, millora la seva autoestima i la seva seguretat personal, i ajudarà a la seva capacitat d' esforç i motivació cap a l' aprenentatge.

MESURES DE NIVELL IV (amb personal de suport especialitzat)

- Coordinació amb la família i agents externs.
  - Ús de Sistemes Alternatius i/o Augmentatius de la Comunicació. (SAAC)
- PROGRAMA PERSONALITZAT PER A L' ADQUISICIÓ I ÚS FUNCIONAL DE LA COMUNICACIÓ, LLENGUATGE I PARLA.
- Optimitzar el llenguatge comprensiu.
  - Millorar el llenguatge expressiu en tots els seus components: forma, contingut i ús. Fonètica-fonologia, semàntica, morfosintaxi, pragmàtica.
  - Desenvolupar les correctes habilitats en els processos lectors i escriptors.

5. DIFICULTATS D' APRENTATGE

DA és un terme general que es refereix a un grup heterogeni de trastorns que es manifesten per dificultats significatives en l' adquisició i ús de l' escolta, parla, lectura, escriptura, raonament o habilitats matemàtiques. Aquests trastorns són intrínsecs a l' individu. Es consideren que són aquelles dificultats que presenta l' alumnat per a l' aprenentatge de la lectura, de l' escriptura i de les matemàtiques.

Les més freqüents són:

DISLÈXIA:

Trastorn del desenvolupament que es caracteritza per la dificultat en l'aprenentatge i consolidació de la lectura i l'escriptura. Es caracteritza per la presència de dèficit en una o diverses àrees del desenvolupament. No s'aprecia cap causa que expliqui aquesta dificultat.

Les persones amb dislèxia presenten dificultats en la descodificació (cada fonema s'assigna a una representació gràfica, una lletra); dificultat per aplicar les normes gramaticals, dificultat per recordar i automatitzar les formes i regles ortogràfiques de les paraules.

DISCALCULIA:

Trastorn en l'adquisició de les habilitats matemàtiques. Àmplia gamma de dificultats per al processament numèric i càlcul.

DISGRAFIA:

És un trastorn que es relaciona amb les dificultats de l'expressió escrita. Hi ha dos tipus de disgrafia: la disgrafia motriu, l'infant comprèn la relació, la pronúncia i la representació gràfica dels sons, però té dificultats en l'escriptura com a conseqüència d'una motricitat deficient; la disgrafia específica, el nen té dificultats per reproduir lletres i paraules a causa d'una mala percepció de les formes, desorientació espacial i temporal, ritme...

DISSORTOGRAFIA:

És un trastorn del llenguatge específic de l'escriptura. Suposa problemes per deslliurar les paraules i habitualment es comenten errors com l'intercanvi i reemplaçament de lletres, escriure unides diverses paraules o separades per síl·labes i/o escriure les paraules tal com les pronuncien.

TEL: Trastorn de llenguatge o disfàsia.

Són alteracions en la comprensió o en l'ús del llenguatge parlat i/o escrit. De vegades pot passar desapercbut. Solen ser nens que es relacionen poc, amb tendència a aïllar-se a causa de la seva falta de llenguatge. És comú que es confongui amb el trastorn de l'espectre autista (TEA), però, els nens amb TEL són capaços d'expressar-se gestualment, compartir interessos i desenvolupar estratègies per fer-se entendre.

MESURES DE NIVELL I (a nivell de centre)

- Distribució dels recursos del centre per atendre les necessitats de l'alumnat.
- Formació del professorat.

MESURES DE NIVELL II (a nivell d'aula, amb el grup-classe)

- DUA

- Docència compartida. Desdoblaments. Suport no especialitzat dins de l' aula.
- Coordinació de l' equip docent.
- Com a treball de tutoria: tècniques d' estudi, organització del temps per al treball diari, autonomia en el treball...
- Plantejar les activitats des de la Taxonomia de Bloom. Multinivel·lar: programar les activitats amb diferent grau de dificultat, sobre un mateix contingut.
- Fomentar metodologies inclusives que afavoreixin la participació de l' alumnat: tècniques d' aprenentatge cooperatiu, tutories entre iguals.
- Aprenentatge basat en projectes. Projectes mitjançant intel·ligències múltiples.
- Actuacions per a la millora de la competència lingüística, oral i escrita en totes les llengües.
- Utilitzar esquemes i gràfics en les explicacions de classe que ajuden a la comprensió.
- Assignar colors a les matèries, per facilitar la seva distinció i organització. Marcar llibres, llibretes, horaris... en aquest color.
- Utilitzar llibretes de doble línia o quadriculades, per facilitar l' escriptura i l' alineació dels càlculs matemàtics.
- Diferents mitjans de representació de la informació (prioritzar canal visual enfront de l'auditiu, suports visuals).
- Aprofitar situacions de la vida diària per despertar la curiositat i mostrar la importància de la lectura, escriptura i matemàtiques en les activitats quotidianes.
- Activitats de tutoria per afavorir l' autoestima, valorar l' esforç i ajudar a gestionar la frustració.
- Cançons, rimes, trabalengües, contes. Suggestir la lectura, convidar, però no obligar.
- Jocs per ajudar a desenvolupar la consciència fonològica: dominó de lletres, encreuades, «veig, veig...», paraules encadenades, jocs d'al·literacions, segmentació de fonemes, segmentació de síl·labes, memory de síl·labes, parxís sil·làbic, tires de paraules o rodes de paraules i exercicis amb pseudoparaules.
- Crear aules multisensorials: horaris visuals, racons d' audició, racons de comunicació i murals interactius.
- Permetre que l' alumnat triï el tipus de lletra que utilitza: cursiva, lligada, impremta...
- Assegurar-nos de la comprensió de les activitats, tasques o continguts: preguntar sobre el que ha llegit, el que ha de fer, aclarir conceptes, demanar que expressi amb les seves paraules...
- Mostrar exemples d' exercicis acabats correctament que serveixin com a model.
- Lliurar indicacions i explicar com s' avaluaran i qualificaran els treballs.
- Ajudar a descompondre les tasques en els passos necessaris per realitzar-lo.

- Entrenament en funció executiva.
- Actuacions d' educació emocional, com a part necessària d' un desenvolupament equilibrat de les capacitats de l' alumnat.

MESURES DE NIVELL III (a nivell d'aula, de forma individualitzada)

- Adequació personalitzada de les programacions: material curricular: adaptació dels enunciats dels exercicis (reducció o eliminació), tasques i proves d'avaluació (simplificar, fer-los més visuals, reduir extensió i donar més temps), simplificar la càrrega de contingut escrit, donar més temps per fer les tasques, tasques curtes i graduades en dificultat... Rastreig de continguts i priorització de competències. Determinar continguts nuclears i secundaris. Flexibilitzar temps.
- Adaptar els formats dels exàmens per disminuir l' escriptura a mà. Usar preguntes que calgui respondre completant un buit en blanc o envoltant la resposta correcta.
- Avaluar en funció del que sap l' estudiant, no penalitzar errors d' escriptura i ortografia.
- Utilitzar sempre que es pugui l' avaluació oral sobre l' escrita. L' ús del llenguatge escrit sempre penalitzarà l' avaluació de l' alumne.
- Acordar la quantitat de tasca en funció del seu ritme d' execució i complexitat de les tasques. Permetre més temps en les tasques.
- Estimular la memòria a curt termini i entrenar l' atenció sostinguda, a través d' exercicis específics.
- Utilitzar recursos informàtics amb l' objectiu de fer més atractives les tasques i facilitar la pràctica diària. Audiollibres, lectors de textos, dictador de textos...
- Entrenament en autoinstruccions.
- Donar les instruccions pas a pas, llegir-les en veu alta, simplificar les instruccions usant paraules clau per a les idees més importants.
- Creació de la figura alumne-tutor.
- Tutories personalitzades amb l' alumne i la seva família.
- Coordinació amb la família i agents externs.
- Reforç pedagògic.
- Àrea de matemàtiques: utilitzar l'àbac per als càlculs, treballar el càlcul mental diàriament, ensenyar les regles lògic-matemàtiques des d'una perspectiva pràctica, aprofitar totes les ocasions per aplicar els coneixements matemàtics en la vida diària, exercicis de repartiment, cadenes numèriques i partició de números, usar fulls quadriculats per millorar l'alineament en els càlculs (la mida de les quadrícules haurà de ser inversament proporcional a l'edat), permetre l'ús de les taules de multiplicar a classe, permetre l'ús de la calculadora...

- En àrees lingüístiques: permetre correctors ortogràfics i ús d'ordinador, evitar la correcció de tots els errors d'escriptura, reduir la quantitat de deures, no copiar enunciats, afavorir el material mitjançant fotocòpies, facilitar esquemes, donar-li més temps en exàmens, assegurar-se que ha comprès el material escrit, afavorir avaluacions orals.

Establir un hàbit lector diari, flexibilitzar en la correcció de l' ortografia, oferir els llibres adaptats al seu nivell lector i no a la seva edat cronològica, llegir textos en veu alta dins l' aula amb l' alumne.

- Per a l'escriptura: delit oral simultani (l'alumne llegeix, tapa, escriu i verifica cadascuna de les paraules seleccionades), diccionari personalitzat per a "paraules travesses". Lliurar les tasques o les fitxes amb el nom, data, títol... ja emplenat.

- Permanència d' un any més en el mateix curs. En cas necessari: no promoció al curs següent. Repetir.

MESURES DE NIVELL IV (amb personal de suport especialitzat)

- Programes específics per a la superació de les seves dificultats.

PROGRAMA PERSONALITZAT PER A L' APRENTATGE DE LA LECTURA I L' ESCRITURA

- Rehabilitar fase de prelectura i iniciació a la lectura: Finalitat aconseguir exactitud lectora. Treball de les habilitats meta-fonològiques, regles de conversió grafema-fonema, discriminació i consciència fonològica, habilitats fonològiques, reconeixement de lletres, decodificació, accés al lèxic ortogràfic.

- Recuperar procés lector: Finalitat: velocitat lectora i reconeixement directe. Treball de les regles d' ortografia, rastreig visual, visió perifèrica, identificació visual de paraules, precisió lectora, fluïdesa en l' accés directe al lèxic, automatització de la lectura.

- Reforçar habilitats lectores: Finalitat: entrenament en comprensió de textos. Comprensió lectora, habilitats per entendre els textos (tipus de text, idea principal, extreure conclusions, analitzar el vocabulari...), habilitats per interpretar els textos i relacionar amb informació prèvia (generar idees, elaborar inferències, estratègies metacognitives, sintàctica oracional, lectura crítica...).

PROGRAMA PERSONALITZAT PER A L' APRENTATGE DE LES MATEMÀTIQUES

- Conèixer, utilitzar i automatitzar algorismes estàndards de suma, resta, multiplicació i divisió.

- Representació gràfica mitjançant dibuixos i esquemes.

- Realitzar operacions i càlculs numèrics mitjançant diferents procediments, inclòs el càlcul mental.

- Utilitzar processos de raonament i estratègies de resolució de problemes, realitzant els càlculs necessaris.
- ACIS (si fos necessari).

6. TDAH

Trastorn per Dèficit d' Atenció i Hiperactivitat.

Patró persistent d'inatenció i/o hiperactivitat-impulsivitat que interfereix amb el funcionament o desenvolupament. Es caracteritza per distracció moderada a severa, períodes d' atenció breu, inquietud motora, inestabilitat emocional i conductes impulsives.

S' inclou dins dels Trastorns del Neurodesenvolupament en el DSM-V.

Àmbits a tenir en compte: activitats per millorar la seva atenció, memòria de treball, funcions executives, aspectes conductuals, emocionals, resolució de conflictes i millorar de la convivència.

MESURES DE NIVELL I (a nivell de centre)

- Sensibilització a tota la comunitat educativa.
- Distribució dels recursos del centre per atendre les necessitats de l' alumnat.
- Formació del professorat.
- Adaptació del PAT per afavorir la inclusió.

MESURES DE NIVELL II (a nivell d'aula, amb el grup-classe)

- Estratègies per al treball en grup i ajuda entre iguals: aprenentatge cooperatiu, tutories entre iguals, ensenyament tutoritzat, grups interactius...
- Estructures rutinàries. La creació de rutines afavoreix l' organització i estructuració de les classes. Explicar amb antelació canvis en horaris i tasques.
- Autoinstruccions.
- Rutines de pensament.
- Eliminar distraccions visuals o auditives. Pupitre amb els materials indispensables.
- Reservar un espai a la pissarra per anotar dates de controls, lliurament de treballs i tasques diàries que s' han d' anotar a l' agenda. Supervisar que se l' anota a l' agenda.
- Planificar els temps de descans i de treball.
- Descansos actius.
- Normes d' aula clares i consensuades. Pactar conseqüències pel seu incompliment.
- Actuacions per a la millora de competències socials i intel·ligència emocional.

- Estratègies de motivació, coneixement d'un mateix (fortaleses i debilitats), potenciar autoanàlisi i reflexió sobre un mateix, generar expectatives positives sobre l'èxit acadèmic i personal.
- Tècniques d'organització personal, treball escolar, tècniques d'estudi.
- Ús de l'agenda com a ajut per organitzar-se.
- Entrenament en tècniques de relaxació.
- DUA. Programacions multinivell. Planificació de les activitats curriculars en diferents nivells d'amplitud i/o aprofundiment.
- Treballar des de centres d'interès. Permetre triar alguns temes o tasques, així com la forma d'expressar el coneixement.
- Utilització de diferents metodologies, formes de representació i expressió.
- Ús de diferents activitats i instruments d'avaluació. Combinar diferents tipus de preguntes: de desenvolupament, de veritable i fals, definicions, tipus test d'opció múltiple, combinar problemes amb operacions simples...
- Simplificar el llenguatge dels enunciats, tractant que sigui senzill i no tingui paraules rebuscades que impedeixin una correcta comprensió del mateix.
- Ajuts per controlar el temps.

MESURES DE NIVELL III (a nivell d'aula, de forma individualitzada)

- Ubicar-lo prop del mestre i de la pissarra. Col·locar al seu costat companys que siguin models positius (atents i ordenats).
- Actitud comprensiva enfront dels seus oblits, la seva conducta impulsiva... ja que no és malintencionada sinó a causa d'una disfunció neurobiològica del cervell.
- Revisar l'ús que dóna a l'agenda. Assegurar-se que anota dates i tasques.
- Valorar el treball diari i l'esforç: Els costa molt més que als altres fer deures i treballs.

En general l'alumnat amb TDAH no requereix adaptacions curriculars significatives. Requereix adaptacions en el mètode d'ensenyament/aprenentatge no significatives, centrades en els aspectes metodològics i d'avaluació.

ADEQUACIÓ PERSONALITZADA DE LES PROGRAMACIONS.

- Flexibilització dels temps i la durada de les tasques.
- Evitar la còpia d'enunciats.
- Ser flexible amb els terminis de lliurament de les tasques.
- Primar qualitat davant quantitat. Reduir el volum de deures, ja que necessiten més temps i supervisió que altres companys.

- Adaptació dels exàmens:

EXÀMENS

Elaborar els exàmens:

- Reduir el nombre d' exercicis per full.
- Destacar les paraules clau dels enunciats (marcar amb un subratllador, escriure-les en majúscula, que les endenti el mateix...)
- Augmentar l' espai per contestar entre les preguntes.
- Donar més temps per fer l' examen o dividir l' examen en diverses sessions.
- Tenir sempre present l' alternativa de l' avaluació oral.

Abans de l' examen:

- Programar les dates dels exàmens amb suficient antelació.
- Treballar a classe amb models similars al format de l' examen.
- És recomanable més exàmens curts i freqüents, que pocs però amb molt contingut.

En començar:

- Repassar instruccions de com procedir.
- Donar temps per preguntar dubtes.
- Verificar que entén els enunciats.

Durant l' examen:

- Supervisar que ha realitzat tots els exercicis (especialment si l'examen té preguntes per ambdues cares).
- Motivació davant possibles bloquejos, reconduir-li (unes paraules de suport, passar la mà per l'espatlla), i indicar-li que és el que ha de fer, preguntar-li si té dubtes o simplement animar-lo perquè continuï perquè ho està fent bé.

CONDUCTA

- Supervisar els moments d' entrades i sortides, canvis de classes, patis, menjador i moments de lleure, ja que són moments en què la desorganització pot portar al fet que es produeixin conflictes o situacions de descontrol.
- Utilitzar reforços i elogis (tècniques de modificació de conducta). Evitar els càstigs. Sistema de bonificació de punts, premis-recompenses. Subratllar els èxits, normalitzen les correccions i necessiten comentaris que millorin la seva autoestima.
- Permetre que en ocasions surti del seu lloc o de classe, sempre de forma controlada i consensuada amb el mestre.
- Pactar individualment com avisar-lo perquè es doni una conducta inadequada.

- Coordinació estreta i freqüent amb la família. Evitar reunir-se únicament en els moments de problemes.
- Ajustar el tipus i quantitat de tasques que es manen per casa per evitar sobrecàrrega o estrès familiar.
- Coordinació amb agents externs.

MESURES DE NIVELL IV (amb personal de suport especialitzat)

Entrenament en funció executiva.

PROGRAMA PERSONALITZAT PER A L' AUTOREGULACIÓ EMOCIONAL I CONTROL DE LA CONDUCTA.

Elaboració d' un pla específic adreçat a millorar les seves habilitats interpersonals, habilitats comunicatives i l' empatia.

7. ALTES CAPACITATS INTEL·LECTUALS

MESURES DE NIVELL I (a nivell de centre)

- Sensibilització a tota la comunitat educativa.
- Formació del professorat. Compartir experiències.
- Creació de bancs de recursos sobre materials, tècniques o activitats.
- Programa d' ampliació curricular a nivell de centre.
- Exposicions, eslàgons, espais físics i virtuals d' ampliació, olimpíades.

MESURES DE NIVELL II (a nivell d'aula, amb el grup-classe)

- Activitats des del PAT per millorar la cohesió grupal i resolució de conflictes.
- DUA.
- Plantejar les activitats des de la Taxonomia de Bloom. Multinivell·lar: programar les activitats amb diferent grau de dificultat, sobre un mateix contingut.
- Desenvolupar estratègies per al treball en grup. Aprenentatge cooperatiu, tutories entre iguals.
- Aprenentatge basat en projectes. Projectes mitjançant intel·ligències múltiples.
- Docència compartida. Desdoblaments. Suport no especialitzat dins de l' aula.
- Activitats o projectes d' ampliació curricular.
- Taller d' ampliació a l' aula.
- Racons de Matemàtiques, Llengua, Ciències...
- "La caixa màgica": racó d'ampliació a l'aula.

MESURES DE NIVELL III (a nivell d'aula, de forma individualitzada)

- Adequació personalitzada de les programacions: diferents activitats, formats, proves d'avaluació... Rastreig de continguts i prioritització de competències. Determinar continguts nuclears, secundaris i d'ampliació.
- Metacognició. Reflexió sobre el propi aprenentatge.
- Alumne-tutor: encarregar-se de tutoritzar un altre/a alumne/a, requereix un nivell superior d'adquisició dels aspectes acadèmics i fomenta la capacitat d'empatia i ajuda.
- Apadrinament lector.
- Complementar el currículum amb activitats de major aprofundiment i complexitat.
- Organitzar investigacions, bé sobre continguts que s'estiguin treballant, o alternatius al currículum. Tallers, exposicions, conferències, demostracions...
- Creació d'activitats amb grups internivell.
- Tutories personalitzades amb l'alumne i la seva família.
- Acompanyament personalitzat per desenvolupar habilitats d'autoregulació del comportament i les seves emocions.
- Creació de la figura d'un tutor afectiu perquè pugui expressar les seves emocions.
- Coordinació amb la família i agents externs.

MESURA DE NIVELL III EXTRAORDINÀRIA

- Enriquiment curricular:

Article 16, Ordre 20/2019: Consisteix en l'ampliació dels objectius i els continguts de les diferents àrees i matèries, la flexibilitat dels instruments i els criteris d'avaluació i l'ús d'una metodologia específica, considerant les capacitats, els interessos, l'estil d'aprenentatge de l'alumnat i les característiques i les oportunitats del context familiar i sociocomunitari.

Aquestes actuacions es desenvolupen dins l'aula ordinària, en el marc de l'adequació personalitzada de les programacions didàctiques que ha fet el professorat, tot i que en moments determinats es poden constituir petits grups fora de l'aula ordinària per treballar competències o programes específics. També poden incorporar activitats, dins i fora de l'horari lectiu, que impliquen la família i el context sociocomunitari.

Les actuacions i els programes d'enriquiment curricular les planifica, les aplica i les avalua l'equip docent, coordinat per la tutora o el tutor i assessorat pel servei especialitzat d'orientació, amb la participació de l'alumnat i la família.

MESURES DE NIVELL IV (amb personal de suport especialitzat)

EXCEPCIONALMENT: Flexibilització en la durada de l' etapa per a l' alumnat amb altes capacitats intel·lectuals:

Article 37, Ordre 20/2019: La flexibilització de la durada dels diferents nivells, etapes i graus per a l'alumnat amb altes capacitats intel·lectuals és una mesura de resposta de nivell IV, de caràcter excepcional, que consisteix en la seva incorporació a un curs superior al que correspon al nivell acadèmic que està cursant, sempre que disposi d'un grau suficient de maduresa i d'adquisició de les competències clau per cursar adequadament el curs al qual es proposa l' accés i es prevegi que la mesura és la més adequada per al desenvolupament del seu equilibri personal i la socialització.